

BREVIAR PENTRU DEMOCRAȚIE

BREVIAŢIA PENTRU DEMOCRATIE

CE ESTE DEMOCRATIA?

Liga PRO EUROPA

Tirgu-Mureș, 1995

Text: Howard Cincota
Design: Barbara Morgan
Ilustrații: Robert Banks
Traducere: Aranca Munteanu
Fotografii: The Library of Congress,
The Bettmann Archive,
The National Archives,
Ambasada Franței.

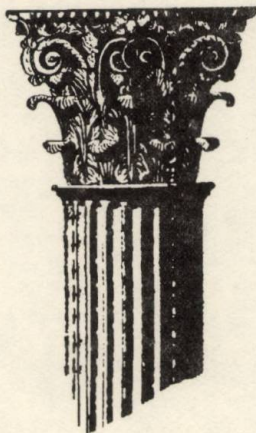
Liga Pro Europa aduce mulțumiri speciale
Agenției pentru Informații a Statelor Unite (U .S. Information Agency)
pentru bunăvoința de a ne fi pus la dispoziție această lucrare

și

Fundației National Endowment for Democracy, U. S. A., susținătorul financiar al
proiectului „Îmbunătățirea relațiilor interetnice în Transilvania“

SUMAR

Introducere	1
Definiția democrației	3
Drepturi	8
Domnia legii	16
Alegeri	21
Cultura democrației	25
Guvernarea democratică	30
Politică, economie și pluralism	38

Introducere

În prezent, trăim vremuri în care dorința de libertate și democrație se face simțită în lumea întreagă. Europa Răsăriteană s-a debarasat de guvernele totalitare care au dominat-o timp de aproape o jumătate de secol, iar republicile fostei U.R.S.S se luptă să înlocuiască regimul comunist care a dăinuit aproape 75 de ani cu o orînduire democratică, pe care nu au avut ocazia să o trăiască niciodată pînă acum. Schimbările dramatice petrecute în Europa umbresc însă într-o măsură considerabilă felul în care perspectiva democrației a mobilizat toate popoarele lumii. Țările Americii de Nord și Sud sînt în bună parte democratice. În Africa înregistrăm o perioadă de intense reforme democratice. De asemenea, în Asia au luat naștere guverne democratice viguroase.

Aceste evenimente îi contrazic pe scepticii care erau de părere că democrația modernă, liberală este un apanaj exclusiv vestic care nu poate fi reprodus cu succes în alte medii culturale. Într-o lume în care democrația este practică în țări atît de diferite precum Japonia, Italia și Venezuela, se poate spune că instituțiile democratice răspund unor aspirații umane universale la libertate și autoguvernare.

Instituția americană *Freedom House* emite o publicație anuală în care este aproximat gradul de libertate politică și cetățenească prezent în fiecare țară - două criterii esențiale ale democrației. În 1990, *Freedom House* aprecia că 61 dintre cele 167 de state suverane ale lumii, care cuprind 39 la sută din populația lumii, sînt cu totul libere. Dar această cifră este deja depășită, deoarece ea nu reflectă în întregime schimbările antrenate de revoluțiile democratice petrecute în Europa Răsăriteană, precum reunificarea Germaniei, schimbările produse în fosta U.R.S.S, instaurarea unor guverne rezultate din alegeri în Nicaragua, Panama, Namibia și Țările Baltice și eforturile de reinstaurare a democrației în Nigeria. În plus, modelul democrației continuă să se răspîndească de la Mongolia pînă în Taiwan, iar pe continentul african, în Senegal, Gabon, Congo, Angola și mai ales în Republica Sud-Africană.

Dar avîntul pe care l-a luat democrația în cursul ultimilor zece ani nu este o garanție pentru instalarea cu succes a acesteia. Într-o cuvîntare ținută la Managua, în Nicaragua, pentru un grup de reprezentanți ai învățămîntului și oficialități guvernamentale, Chester E. Finn, Jr., profesor de pedagogie și politică civică la Universitatea Vanderbilt, spunea: „Este logic ca oamenii să prefere libertatea, nu asuprirea. Dar aceasta nu înseamnă că ne putem aștepta ca sistemele politice democratice să se nască și să persiste de la sine de-a lungul vremii. Dimpotrivă. *Ideea* democrației este durabilă, însă practicarea ei este precară”.

Desigur, valorile democratice parcurg în prezent o perioadă de înflorire, dar din perspectivă istorică, de la Revoluția Franceză petrecută la sfîrșitul secolului XVIII pînă la instaurarea regimurilor monopartite la mijlocul secolului actual, democrațiile reale au fost puține la număr și au avut o viață scurtă. Acest adevăr nu cauzează însă nici pesimism, nici disperare, ci constituie o provocare. Dorința de libertate este probabil înăscută, dar practicarea democrației se cere învățată. Dacă istoria va continua sau nu să deschidă porți către libertate și șanse noi, va depinde de asiduitatea și înțelepciunea colectivă a oamenilor, și nu de vreo lege de nestrămutat a istoriei, nicidecum de presupusa bunăvoință a unor conducători autoinstaurați.

Contrar unor păreri, o societate democratică sănătoasă nu este o arenă în care fiecare cetățean urmărește realizarea propriilor sale interese. Democrația înfloarește atunci cînd ea este protejată de cetățeni dornici de a-și folosi libertatea cu greu cîștigată pentru a participa la viața societății, alăturîndu-și propria voce dezbaterilor publice, alegînd reprezentanți care sînt răspunzători pentru acțiunile lor și acceptînd nevoia de toleranță și compromis în cadrul vieții sociale. Cetățenii unei societăți democratice se bucură de dreptul la libertate personală, dar poartă în același timp răspunderea de a se alătura concetățenilor lor pentru a-și determina un viitor în care valorile fundamentale ale libertății și autogovernării să fie păstrate.

DEFINIȚIA DEMOCRAȚIEI

Guvernarea de către popor

Cuvîntul democrație este în general binecunoscut, dar el continuă să fie adesea greșit înțeles sau folosit abuziv datorită faptului că regimurile totalitare, la fel ca dictaturile militare, au pretins că există cu acordul poporului, autoetichetîndu-se drept democratice. Dar forța ideii democratice a generat unele dintre cele mai profunde și mai impresionante expresii ale voinței și inteligenței umane: de la Pericle în Atena antică, la Václav Havel în Cehoslovacia modernă, de la Declarația de Independență formulată de Thomas Jefferson în 1776, la ultimele cuvîntări ținute de Andrei Saharov în 1989.

Dicționarul ne oferă următoarea definiție a democrației: „guvernare de către popor, puterea supremă revenind poporului și fiind exercitată direct de el sau de reprezentanți aleși conform unui sistem electoral liber“. Abraham Lincoln definea democrația ca fiind un mod de guvernămînt „al poporului, de către popor și pentru popor“.

Cuvintele libertate și democrație sînt adesea înlocuite unul cu altul, dar ele nu sînt sinonime. Desigur, democrația constă într-un număr de idei și principii privind libertatea, dar și dintr-un număr de practici și proceduri care au căpătat forma lor actuală de-a lungul istoriei, prin experiență îndelungată și adesea anevoioasă. Pe scurt spus, democrația este *instituționalizarea* libertății. De aceea, putem identifica principiile fundamentale, puse la încercare de-a lungul vremii - guvernarea constituțională, drepturile omului și egalitatea în fața legilor - pe care trebuie să le posede fiecare societate care se numește pe sine democratică.

Democrațiile pot fi împărțite în două categorii de bază, respectiv directe și reprezentative. Într-o democrație directă, toți cetățenii pot participa la luarea

hotărîrilor de interes public, fără a se folosi de reprezentanți aleși sau numiți. Acest sistem este însă în mod clar practicabil doar în cadrul unor societăți cu un număr restrîns de membri, cum ar fi o societate tribală sau o organizație sindicală locală, ai cărei membri se pot întruni într-o singură încăpere pentru a discuta problemele și pentru a lua hotărîri prin înțelegeri verbale sau vot. Atena antică, prima democrație din lume, reușea să practice acest sistem, societatea numărînd 5000 sau 6000 de membri - număr care reprezintă probabil în același timp un maximum pentru practicarea democrației directe.

Societățile moderne, numeroase și complexe, oferă foarte puține ocazii pentru practicarea democrației directe. Chiar și în nord-estul Statelor Unite, unde adunările municipale din Noua Anglie constituie o tradiție îndrăgită, majoritatea comunităților au devenit deja prea mari pentru ca membrii lor să-și poată da votul în legătură cu probleme ce afectează direct viața lor.

Astăzi, cea mai frecventă formă de democrație - fie că ea este practică de un municipiu cu 50000 de locuitori sau un stat cu 50 de milioane de locuitori - este democrația reprezentativă. Aceasta înseamnă că cetățenii aleg reprezentanți oficiali, care iau hotărîri politice, formulează legi și administrează programe spre binele public.

Modalitățile de alegere a acestor reprezentanți oficiali sînt foarte diferite. La nivel național, spre exemplu, legislatorii pot fi aleși dintre reprezentanții unor districte, care la rîndul lor au ales cîte un reprezentant. Sau, conform unui sistem de reprezentare proporțională, fiecare partid politic este reprezentat în forul legislativ corespunzător cu procentajul de voturi obținut în timpul alegerilor naționale. Alegerile provinciale și locale pot fi efectuate după sistemul folosit la nivel național sau prin consens de grup, mai curînd decît prin vot. Oricare este metoda folosită, reprezentanții oficiali își ocupă funcția în numele poporului, și sînt răspunzători față de acesta pentru acțiunile lor.

Guvernarea de către majoritate și drepturile minorității

Toate democrațiile sînt sisteme în care hotărîrile politice sînt luate conform opiniei majorității cetățenilor. Dar guvernarea de către majoritate nu este în mod necesar democratică. Astfel, nimeni nu va considera că un sistem este echitabil

dacă acesta permite ca 51 la sută din populație să oprime restul de 49 la sută. Într-o societate democratică, guvernarea majoritară trebuie însoțită de garanții privind drepturile individului, acestea servind la rîndul lor drept mijloc de apărare a drepturilor minorităților, fie ele etnice, religioase, politice sau pur și simplu acel grup care a pierdut în dezbaterile asupra unui subiect legislativ controversat. Drepturile minorităților nu depind de bunăvoința majorității și nu pot fi eliminate prin vot majoritar. Drepturile minorităților sînt apărute pentru că legile și instituțiile democratice apără drepturile *tuturor* cetățenilor.

Cercetătoarea și publicista Diane Ravitch, care în prezent ocupă funcția de ministru adjunct al învățămîntului, afirma într-o cuvîntare ținută în cadrul unui seminar ce a avut loc în Polonia: „Atunci cînd o democrație reprezentativă funcționează în conformitate cu o constituție, care limitează puterea guvernului și garantează drepturi fundamentale tuturor cetățenilor, această formă de guvernare este o democrație constituțională. Într-o asemenea societate guvernează majoritatea, iar minoritățile sînt apărute prin lege, prin instituționalizarea legii“.

Acestea sînt elementele fundamentale ale tuturor democrațiilor moderne, indiferent cît de diferită este istoria, cultura și economia statelor în care acestea sînt practicate. În pofida diferențelor naționale și sociale enorme, aceste elemente esențiale ale guvernării constituționale - anume guvernarea de către majoritate însoțită de drepturi acordate explicit indivizilor și minorităților și domnia legii - sînt prezente în Canada și Costa Rica, Franța și Botswana, Japonia și India.

Societatea democratică

Democrația este mai mult decît un set de reguli și proceduri constituționale care determină felul în care funcționează sistemul de guvernămînt. Într-o societate democratică, guvernul este doar unul dintre elementele care formează o rețea densă și variată de foruri - instituții, partide politice, organizații și asociații. Din această diversitate de foruri rezultă pluralismul, iar într-o societate democratică existența, legitimitatea și autoritatea multor organizații și instituții sînt independente de forurile guvernamentale.

Într-o societate democratică există și acționează mii de organizații particulare locale sau naționale. Multe dintre ele sînt un mediator între cetățean și instituțiile sociale sau guvernamentale complexe, ele asumîndu-și roluri care nu revin

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DEMOCRAȚIEI

- Suveranitatea poporului
- Guvernul alcătuit cu acordul celor guvernați
- Domnia majorității
- Drepturi ale minorităților
- Garantarea drepturilor fundamentale ale omului
- Alegeri libere și echitabile
- Respectarea procedurilor legale
- Limitarea constituțională a puterii guvernului
- Pluralism social, economic și politic
- Respectarea valorilor de toleranță, pragmatism, cooperare, compromis

forurilor guvernamentale și oferind indivizilor posibilitatea de a-și exercita drepturile și răspunderea pe care o au ca cetățeni ai unei societăți democratice.

Aceste grupuri reprezintă interesele membrilor lor în feluri diferite - sprijinind candidați la funcții oficiale, dezbătând probleme de actualitate și încercând să influențeze luarea hotărârilor politice. Asemenea organizații oferă cetățenilor posibilitatea de a participa într-un mod semnificativ la procesul de guvernare în general și la viața comunităților din care fac parte în special. Exemplele sînt numeroase și variate: organizații caritabile și biserici, grupuri cu interese ecologice și comunale, asociații economice, sindicate

muncitorești.

În societățile autoritare, toate organizațiile de acest gen sînt permise, controlate și supravegheate de forurile guvernamentale. În cazul democrației, puterea forurilor guvernamentale este clar definită și precis limitată prin lege. Astfel, organizațiile particulare nu sînt controlate de către stat. Dimpotrivă, foarte adesea organizațiile particulare sînt cele care trag la răspundere guvernul pentru acțiunile sale. Alte grupări, precum cele din domeniul artelor, al practicării religiilor, al cercetărilor științifice sau din alte domenii, pot hotărî singure măsura în care doresc sau nu să aibă legături cu forurile guvernamentale.

Partea vastă și intens activă a sectorului particular din societatea democratică oferă cetățenilor ocazia de a explora posibilitățile libertății și răspunderile pe care le implică autoguvernarea - în lipsa unor presiuni potențial puternice din partea statului.

Pentru un fenomen atât de complex precum democrația, începuturile sale sînt surprinzător de ușor de marcat: orașul-stat atenian, în secolul V î.e.n., adică Atena pericleană, care a inspirat mai tîrziu generații întregi de teoreticieni și oameni de stat. Dar multe aspecte ale democrației ateniene par ciudate din perspectiva noastră.

Principală instituție politică în Atena secolului VI și V î.e.n. era Adunarea, compusă de obicei din 5000 sau 6000 de membri, care puteau fi numai bărbați maturi, cetățeni ai Atenei. (Femeile, sclavii și străinii erau excluși).

Adunarea putea decide, prin majoritate simplă, asupra oricărei probleme privind orașul-stat, fără nici o restricție legală. Judecățile erau ținute de juri compuse din 501 cetățeni care luau hotărîri tot prin vot majoritar.

Poate cel mai remarcabil aspect este faptul că cei care conduceau Adunarea nu erau aleși, ci trași la sorți, căci ateniinii erau convinși că oricare cetățean era capabil de a ocupa o funcție oficială. Aceste funcții nu erau nicidecum numeroase. Generalii erau aleși pe o perioadă de un an, dar altfel Atena nu dispunea de nici o instituție executivă concretă, precum președinte, prim-ministru, cabinet de miniștri sau funcționari de stat permanenți. Povara luării hotărîrilor revenea aproape exclusiv cetățenilor membri ai Adunării - povară pe care astăzi majoritatea oamenilor ar considera-o inacceptabilă.

În lipsa unor limite constituționale, Atena pericleană era expusă la facționism și manipulare din partea unor oratori elocvenți și iscusiți. La urma urmelor, Atena democratică a fost cea care l-a condamnat la moarte pe Socrate, atrăgîndu-și astfel ura veșnică a lui Platon, renumitul discipol al acestuia și antidemocrat convins.

În pofida adversarilor și slăbiciunilor sale, democrația ateniană nu era o instituție fragilă. Ea a dăinuit aproximativ 200 de ani, supraviețuind chiar Războiului peloponesiac din 404 î.e.n., purtat împotriva veșnicului său inamic, Sparta.

DREPTURI

Considerăm că aceste adevăruri sînt incontestabile, că toți oamenii se nasc egali, iar Creatorul i-a înzestrat cu anumite drepturi inalienabile, precum viața, libertatea și căutarea fericirii. Iar pentru a asigura aceste drepturi, sînt instituite guverne, a căror putere de drept este dată de acordul celor guvernați.

Drepturi inalienabile

În aceste cuvinte de neuitat cuprinse în declarația de Independență, Thomas Jefferson a enunțat un principiu fundamental al sistemului democratic de guvernămînt. Într-un asemenea sistem, guvernul nu doar garantează libertățile fundamentale amintite de Jefferson, ci sînt instituite pentru a apăra aceste libertăți pe care fiecare individ le posedă în virtutea faptului că există.

În formularea dată de filozofii Iluminismului din secolul XVII și XVIII, drepturile inalienabile sînt drepturi date de Dumnezeu. Aceste drepturi nu sînt anihilate prin formarea unei societăți, nici societatea, nici statul nu le pot anula sau „aliena“.

Printre drepturile inalienabile se numără libertatea cuvîntului și libertatea de exprimare, libertatea credinței și conștiinței, libertatea de întrunire și dreptul la apărare egală din partea legii. Aceasta nu este nicidecum o listă completă a drepturilor de care se bucură cetățenii unei societăți democratice, dar drepturile enumerate mai sus sînt drepturile fundamentale pe care orice sistem democratic de guvernămînt trebuie să le respecte. Datorită faptului că aceste drepturi există independent de stat, ele nu pot fi anulate prin legi și nici nu sînt supuse dorințelor de moment ale unei majorități electorale. Astfel, primul amendament al Constituției Statelor Unite nu acordă poporului libertatea de credință sau libertatea presei, ci interzice Congresului să emită vreo lege care ar putea limita libertatea cuvîntului,

libertatea de credință sau dreptul de întrunire. Istoricul Leonard Levy spunea „Indivizii pot fi liberi doar dacă guvernul nu este [liber]”.

Formularea amănunțită a legilor și procedurilor privind aceste drepturi fundamentale ale omului variază desigur de la o societate la alta, dar orice societate democratică are obligația de a crea structurile constituționale, legale și sociale care să garanteze apărarea acestora.

Cuvîntul

Libertatea cuvîntului și a exprimării constituie fundamentul democrației. Libertatea de dezbatere și vot, întrunire și protest, libertatea de credință și garanția dreptății pentru toți - toate acestea se bazează pe un flux liber de informații și pe libertatea cuvîntului. Autorul canadian al serialului pentru televiziune „*The Struggle for Democracy*” remarcă: „Democrația este comunicare: oamenii discută probleme comune și își caută o soartă comună. Înainte de a se putea autoguverna, oamenii trebuie să fie liberi să se exprime”.

Cetățenii unei societăți democratice trăiesc cu convingerea că prin schimbul liber de idei și opinii adevărul învinge în cele din urmă nesinceritatea, că valorile promovate de alții pot fi astfel mai bine definite, iar calea către progres poate fi astfel deschisă. Cu cît acest schimb de idei și opinii este mai amplu, cu atît mai bine. Eseistul american E.B. White exprima acest lucru în felul următor: „În țara noastră liberă, presa este folositoare și ne putem baza pe ea, nu din cauza caracterului ei bun, ci din cauza diversității ei. Atîta vreme cît proprietarii de ziare sînt mulți, fiecare propagînd genul lui de adevăr, noi, cetățenii, avem posibilitatea de a găsi adevărul și de a fi luminați... Multitudinea generează siguranță”.

Spre deosebire de statele autoritare, guvernele democratice nu controlează, nu dictează și nu judecă conținutul celor exprimate verbal sau în scris. Democrația se bazează pe o populație cultă și bine informată, care are acces la un spectru cît mai larg de informații, fapt care face ca cetățenii să poată participa cît mai intens la viața publică. Ignoranța generează apatie. Democrația este hrănită de energia cetățenilor, care la rîndul lor sînt sprijiniți de fluxul liber de idei, date, opinii și speculații.

Dar ce are de făcut guvernul în cazuri în care presa sau alte organizații fac abuz de libertatea cuvîntului propagînd informații care, în opinia majorității, sînt false, respingătoare, iresponsabile sau pur și simplu de prost gust? În principiu, nimic. Pur și simplu, nu este de atribuția guvernului să se pronunțe în asemenea cazuri. În general, terapia pentru cazurile de abuz al libertății cuvîntului este și mai multă libertate a cuvîntului. Acesta poate părea a fi un paradox, dar democrația trebuie să apere uneori și drepturile unor indivizi sau grupuri care se pronunță pentru politici nedemocratice, precum reprimarea libertății cuvîntului. Cetățenii unei societăți democratice apără acest drept din convingerea că, în cele din urmă, discuția publică va aduce mai mult adevăr și acțiuni civice mai înțelepte decît dacă discuțiile și dezacordurile sînt trecute sub tăcere.

În plus, propovăduitorul libertății cuvîntului argumentează că blocarea afirmației pe care eu o găsesc astăzi jignitoare poate fi mîine o amenințare a libertății mele de exprimare, atunci cînd cuvintele mele vor părea poate altora jignitoare. O pledoarie clasică a acestui punct de vedere este cea formulată de filozoful britanic John Stuart Mill în eseul său „On Liberty“, scris în 1859, în care el afirmă că atunci cînd libertatea cuvîntului este îngrădită, toți cetățenii au de pierdut, căci: „Dacă părerea este dreaptă, ei pierd ocazia de a înlocui eroarea cu adevărul, iar dacă nu este dreaptă, ei pierd ocazia de a percepe mai clar și a căpăta o impresie mai vivace asupra adevărului [așa cum aceasta este creată] prin confruntarea [adevărului] cu eroarea“.

Corolarul libertății cuvîntului este dreptul cetățenilor de a se întruni și de a cere pașnic guvernului ca acesta să le ia în considerație doleanțele. Fără acest drept de întrunire și de a fi ascultat, valoarea libertății cuvîntului ar scăde substanțial. De aceea, libertatea cuvîntului este considerată a fi strîns legată, sau chiar inseparabilă, de dreptul la întrunire, protest și cererea unor schimbări. Guvernele democratice pot avea o influență legitimă asupra timpului și locului în care au loc adunări politice sau marșuri de protest, dar ele nu-și pot folosi autoritatea pentru a înnăbuși protestele sau a împiedica grupările disidente să-și facă auzite vocile.

Libertatea și credința

Libertatea de credință sau, mai general, libertatea de conștiință înseamnă că nimeni nu poate fi obligat să practice o anumită religie sau o altă religie decât cea care corespunde cu dorințele sale. În plus, nimeni nu poate fi pedepsit sau penalizat pentru a-și fi ales o religie sau alta, sau pentru că nu dorește să adopte nici o religie. Statul democratic respectă hotărârile legate de religie ca fiind hotărâri profund personale.

De asemenea, libertatea credinței implică faptul că statul nu poate obliga pe nimeni să adopte o religie sau o biserică oficială. Copiii nu pot fi obligați să frecventeze o anumită școală religioasă, și nimeni nu poate fi obligat să ia parte la slujbe, să se roage, sau să participe la alte activități religioase împotriva voinței sale. Din motive istorice, multe state democratice sprijină anumite biserici sau religii. Dar acest fapt nu absolvă guvernele respective de răspunderea de a apăra libertatea acelor cetățeni a căror religie este alta decât cea sprijinită oficial.

Cetățenia: drepturi și răspunderi

Democrațiile se bazează pe principiul că statul există pentru a servi poporul, iar nu poporul există pentru a servi statul. Cu alte cuvinte, oamenii sînt cetățeni ai statului democratic, nu supușii acestuia. Statul apără drepturile cetățenilor, iar aceștia oferă statului loialitatea lor. În schimb, în statul autoritar, statul, care este o entitate separată de societate, cere loialitate și supunere de la popor, fără a se obliga în schimb să acționeze cu acordul poporului.

Atunci cînd cetățenii unui stat democratic votează, ei își exercită dreptul și își asumă răspunderea de a-l alege pe cel care va conduce în numele lor. Într-un stat autoritar însă, alegerile au loc numai pentru a legitima selecții făcute în prealabil de către regimul aflat la putere. Într-o asemenea societate, votul nu implică nici drepturi, nici răspunderi din partea cetățenilor, el fiind doar o demonstrație impusă a sprijinului public pentru guvern.

De asemenea, cetățenii unei societăți democratice se bucură de dreptul de a face parte din orice organizație independentă de stat și de a participa liber la viața societății. Cetățenii trebuie să accepte însă răspunderea pe care o implică apartenența la asemenea organizații: ei trebuie să se informeze asupra problemelor

în discuție, trebuie să demonstreze toleranță față de cei care au alte păreri și să accepte compromisuri pentru a ajunge la înțelegeri.

În statul autoritar, organizațiile particulare, voluntare sînt foarte puține la număr sau inexistente. Ele nu funcționează drept locuri în care oamenii pot discuta diferite probleme sau își pot urmări propriile interese, ci doar ca extindere a puterii statului, care ține cetățenii într-o stare de supunere.

Serviciul militar oferă un alt exemplu pentru contrastul dintre drepturi și răspunderi în state democratice și nedemocratice.

Statele pot cere bărbaților tineri să presteze un serviciu militar în timp de pace. În statul autoritar, această obligație este impusă unilateral. În statul democratic, serviciul militar este o datorie pe care cetățenii au stabilit-o prin legi ratificate de un guvern pe care l-au ales ei înșiși. În ambele feluri de state, serviciul militar poate părea neplăcut pentru individul în cauză. Dar cetățeanul-soldat al unei societăți democratice prestează acest serviciu cu conștiința că îndeplinește o obligație pe care societatea și-a asumat-o de bună voie. În plus, cetățenii unei societăți democratice au posibilitatea de a acționa împreună pentru a schimba prerogativele acestei obligații: să înlocuiască serviciul militar obligatoriu cu o armată exclusiv voluntară, așa cum s-a întîmplat în Statele Unite și în alte țări. La fel, ei pot schimba durata serviciului militar, așa cum s-a întîmplat recent în Germania, sau întreține un serviciu militar de rezervă, precum cetățenii elvețieni.

Aceste exemple ilustrează faptul că cetățenia implică un spectru larg de drepturi și răspunderi, acestea fiind de fapt două fețe ale aceleiași monede. Exercițindu-și drepturile, individul își exercită de asemenea răspunderea de a apăra și extinde aceste drepturi, pentru persoana sa și pentru alții. Chiar cetățenii unor democrații cu tradiție înțeleg adesea greșit această ecuație, folosindu-se de drepturi, dar ignorînd răspunderile. Politologul Benjamin Barber remarcă: „Democrația este adesea înțeleasă ca domnie a majorității, iar drepturile sînt înțelese din ce în ce mai mult ca proprietate particulară a indivizilor și aflîndu-se deci pe o poziție de antagonism față de domnia majorității. Dar aceasta înseamnă a înțelege greșit atît semnificația drepturilor, cît și pe cea a democrației“.

Este de netăgăduit faptul că indivizii posedă drepturi inalienabile - precum libertatea cuvîntului, libertatea de întrunire și de credință, drepturi care constituie mijloace de îngrădire a puterii oricărui sistem democratic de guvernămînt. Din

acest punct de vedere, drepturile individului constituie un baraj în fața abuzurilor de putere ale unui guvern sau majorități politice date.

Pe de altă parte însă, drepturile, la fel ca indivizii, nu funcționează izolat. Drepturile nu sînt o proprietate particulară a indivizilor, ci există numai în măsura în care ele sînt recunoscute de alți cetățeni ai societății. Așa cum spunea filozoful Sidney Hook, electoratul „este custodele propriei sale libertăți“. Din această perspectivă, un guvern democratic, care este ales și răspunzător cetățenilor, nu este inamicul drepturilor individuale, ci apărătorul acestora. Cetățenii își exercită drepturile și răspunderile pentru a le întări.

Vorbind la modul general, aceste răspunderi înseamnă participarea la procesele democratice pentru a asigura funcționarea acestora. Contribuția minimă este ca cetățenii să se informeze asupra problemelor cu care este confruntată societatea lor, fie și numai pentru a putea vota în mod înțelept candidații la funcții înalte. Alte obligații, precum participarea ca jurați la judecăți, pot fi prescrise de legi, dar majoritatea sînt voluntare.

Esența activității democratice este participarea voluntară a cetățenilor la viața publică a comunității și țării lor. Fără o asemenea participare amplă, susținătoare, democrația se degradează și devine o rezervație pentru un număr restrîns de grupări și organizații. Dar prin participarea activă a cetățenilor din întregul cuprins al societății, democrația poate ține piept tuturor furtunilor economice și politice, la care este expusă orice societate, fără a sacrifica libertățile și drepturile pe care este menită să le întrețină.

Participarea activă la viața publică este adesea definită îngust drept luptă pentru funcții politice. Dar participarea cetățenilor la viața unei societăți democratice este mult mai complexă decît participarea la întreceri electorale. La nivelul cartierelor sau municipiilor, cetățenii pot face parte din comitete școlare, pot forma grupări locale sau candida la funcții politice locale. La nivel provincial, statal sau federal, cetățenii își pot adăuga vocea în dezbaterile publice, se pot alătura unor partide politice, sindicate muncitorești sau altor organizații voluntare. Oricare ar fi nivelul la care cetățenii acționează, o democrație sănătoasă depinde de participarea permanentă și bine informată a unui număr cît mai mare de cetățeni.

Democrația, scrie Diane Ravitch, „este un proces, un mod de a trăi și lucra împreună. Ea este evolutivă, nu statică. Ea cere cooperare, compromis, toleranță din partea tuturor cetățenilor. Funcționarea unei democrații nu este ușor de realizat. Libertatea înseamnă răspundere, nu (înseamnă) a fi liber de răspundere“.

Democrația întruchi-pează idealul de libertate și autoexprimare, dar păstrează o vedere clară asupra naturii umane. Ea nu cere ca cetățenii să fie fără excepție virtuoși, ci le cere doar să fie responsabili. Așa cum spunea teologul american Reinhold Niebuhr: „Înclinația omului către dreptate face posibilă democrația, dar înclinația omului către nedreptate face necesară democrația“.

PRINCIPALELE DREPTURI ALE OMULUI

- Libertatea cuvîntului, libertatea de exprimare și libertatea presei
- Libertatea de credință
- Libertatea de întrunire și asociere
- Dreptul la apărare egală din partea legii
- Dreptul la o judecată promptă și dreaptă

Drepturi ale omului și țeluri politice

Principiul apărării drepturilor fundamentale ale omului este larg acceptat. El este înglobat în constituțiile multor țări ale lumii, ca și în Carta Națiunilor Unite și în înțelegeri internaționale, precum Actul Final de la Helsinki (Conferința de Securitate și Cooperare în Europa - CSCE).

Stabilirea unor deosebiri între diferitele categorii de drepturi este însă un alt lucru. În ultima vreme, tendința remarcată în cadrul organizațiilor internaționale a fost una de extindere a listei privind drepturile fundamentale ale omului. Astfel, libertății cuvîntului și dreptului la tratament egal din partea legii, aceste organizații le-au adăugat dreptul la muncă, la instruire, la propria cultură națională și la un standard de viață adecvat.

Acestea sînt desigur eforturi laudabile, dar atunci cînd asemenea valori devin drepturi, ele tind să devalorizeze semnificația drepturilor cetățenești și umane fundamentale. În plus, ele estompează delimitarea dintre drepturile pe care

le posedă toți oamenii, și țelurile pe care este înțelept ca indivizii, organizațiile și guvernele să le urmărească.

Statele apără drepturile inalienabile, precum libertatea cuvîntului, prin limitarea razei lor de acțiune. În schimb, finanțarea școlilor, punerea la dispoziție a asistenței medicale sau garantarea unor locuri de muncă presupune, dimpotrivă, acțiune: angajamentul activ al guvernului în promovarea anumitor politici și programe. Asistența medicală și posibilitatea de a urma școli adecvate ar trebui să fie dreptul prin naștere al fiecărui copil. Realitatea tristă este că lucrurile nu stau astfel, iar capacitatea societății de a atinge asemenea țeluri variază mult de la țară la țară. Transformînd orice aspirație umană într-un drept, guvernele riscă de a genera o intensificare a cinismului și desconsiderarea tuturor drepturilor omului.

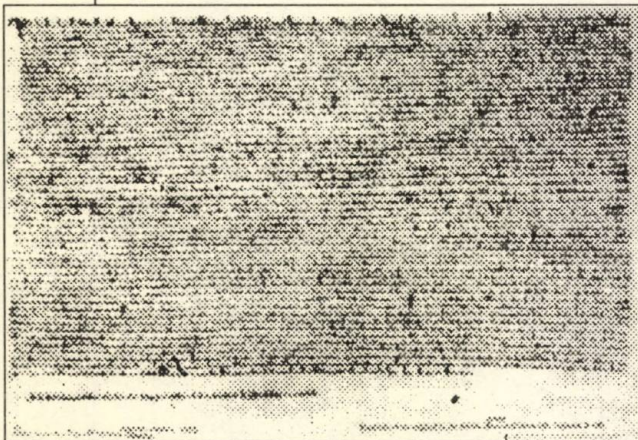
Nimeni nu i-ar defini pe Regele John și pe nobilii Angliei drept democrați, dar documentul semnat de aceștia pe cîmpia Runnymede în 1215 este un eveniment important în evoluția sistemului constituțional de guvernare.

Nobilii erau revoltați de felul în care Regele John făcea abuz de legile feudale în vigoare, care le acordau o autonomie considerabilă în relațiile lor cu monarhul. Atunci cînd Regele John a refuzat să le acorde ceea ce pretindeau, nobilii au alcătuit o armată și l-au obligat să semneze documentul numit Magna Carta, care conținea 63 de articole, majoritatea definind o serie de drepturi în favoarea nobilimii care posedea pămînturi și a bisericii.

Totuși, o parte din prevederi au fost extinse mai tîrziu asupra întregului popor, iar altele au constituit baza codului de legi al țării. Astfel, Magna Carta prevede printre altele că regele trebuie să se sfătuiască și să-și asigure acordul nobililor în toate problemele de stat, inclusiv cele privind impunerile fiscale. În secolele următoare, aceste prevederi au fost folosite ca asigurare că emiterea legilor și stabilirea impozitelor nu puteau fi făcute decît cu asentimentul adunării care reprezintă întregul popor, adică a parlamentului. (În cursul Revoluției americane, coloniștii au folosit această idee împotriva Angliei prin lozinca „nici un impozit fără reprezentare”). Garanția unei judecăți prompte și drepte de către un juriu format din concetățeni își are de asemenea rădăcinile în Magna Carta.

Transformarea prevederilor conținute în Magna Carta în drepturi constituționale ale tuturor cetățenilor a durat secole, căci mulți regi ai Angliei au reușit să ignore renumitul document. De abia în urma Revoluției glorioase din 1688, Anglia a reușit să înființeze o monarhie

constituțională durabilă în care parlamentul este forul legislativ suprem. Iar evoluția parlamentului către un for de reprezentare amplă, adică o instituție democratică, avea să dureze încă un secol.

DOMNIA LEGII

Egalitatea și legea

Dreptul la egalitate în fața legii, sau, cum mai este numit, la apărare egală din partea legii, este un drept fundamental în orice societate dreaptă și democratică. Toți cetățenii au dreptul la apărare egală din partea legii - bogați sau săraci, exponenți ai unor minorități etnice sau religioase, aliați sau oponenți politici.

Statul democratic nu poate garanta că fiecare individ va fi tratat la fel de viață și nici nu este de competența sa să facă acest lucru. Dar, așa cum scrie expertul în drept constituțional John P. Frank, „statul nu va impune în nici un caz inechități suplimentare; el trebuie să se poarte la fel față de toți cetățenii săi”.

Nimeni nu este mai presus de lege, care este creată de popor și nu impune poporului. Cetățenii unei societăți democratice se supun legii, pentru că știu că, fie și indirect, ei se supun astfel lor înșiși ca legislatori. Atunci când legile sînt făcute de către cei care apoi trebuie să le respecte, aceasta este atît în avantajul legii cît și al democrației.

Proceduri adecvate

După cum relatează Frank, de-a lungul istoriei, în orice societate, cei care pun în aplicare legile dețin o putere care conține potențialul abuzului și tiraniei. În numele statului, oamenii au fost întemnițați, le-a fost confiscată averea, au fost torturați, exilați sau executați fără justificare legală și adesea fără ca împotriva lor să fi fost pronunțată o acuzare. Nici o societate democratică nu poate tolera asemenea abuzuri.

Fiecare stat trebuie să aibă puterea de a menține ordine și de a pedepsi acte criminale, dar regulile și procedurile prin care statul aplică legile trebuie să fie general cunoscute și explicite, nu secrete, arbitrare sau supuse unei manipulari din partea statului.

Care sînt, într-o societate democratică, cerințele esențiale ale unei proceduri adecvate în aplicarea legii?

Locuința nimănui nu poate fi percheziționată fără un mandat emis de tribunal în care trebuie menționat motivul bine fondat pentru care o asemenea acțiune este necesară. Poliția secretă care bate la ușă în puterea nopții nu își are locul în sistemul democratic de guvernămînt.

Nimeni nu poate fi ținut sub stare de arest fără o acuzare explicită și scrisă care definește presupusele violări de lege. Nu numai că persoana în cauză are dreptul să știe exact de ce anume este acuzată, dar ea trebuie eliberată imediat, conform principiului *habeas corpus*, atunci cînd tribunalul găsește acuzarea sau arestarea ca fiind nejustificate.

Persoanele acuzate de crime nu vor fi ținute în închisoare pentru perioade lungi de timp. Ele au dreptul la o judecată publică promptă și la confruntarea cu acuzatorii.

Autoritățile sînt obligate să permită eliberări condiționate sau pe cauțiune celor aflați în așteptarea judecării, care nu pot fi suspectați că se vor sustrage judecării sau vor comite alte crime. Pedepsele „crude sau neobișnuite“, așa cum acestea sînt definite prin tradițiile și legile societății, sînt interzise.

Nimeni nu poate fi obligat să depună mărturie împotriva persoanei sale. Această interdicție privind autoacuzarea involuntară trebuie să fie absolută. Astfel, poliția nu poate folosi în nici un caz tortura fizică sau psihică împotriva persoanelor suspectate.

Un sistem juridic care respinge mărturiile forțate reduce imediat motivația poliției de a folosi tortura, amenințarea sau alte forme de violență pentru a obține informații, deoarece tribunalul nu acceptă informațiile astfel obținute ca dovezi.

Nimeni nu poate fi pus sub acuzare de două ori pentru aceeași faptă. Dacă o persoană a fost declarată nevinovată în urma unui proces, ea nu mai poate fi acuzată o a doua oară pentru același delict.

Datorită potențialului de abuz pe care îl implică, legile *ex post facto* sînt interzise. Este vorba de legi făcute după petrecerea unui anumit fapt, așa încît o persoană să poată fi pusă sub acuzare chiar dacă în momentul comiterii faptului acesta nu însemna încălcarea unei legi.

Pentru apărare în fața tribunalului, acuzatul are dreptul să folosească un ajutor suplimentar care să-l protejeze de represalii din partea statului. În Statele Unite, acuzatul are dreptul la asistența unui avocat, chiar dacă nu dispune de mijloacele materiale de a-l plăti personal. De asemenea, poliția este obligată să informeze persoanele suspectate asupra drepturilor lor atunci când acestea sînt arestate, inclusiv asupra dreptului la un avocat și asupra dreptului de a nu depune mărturie împotriva propriei persoane.

O tactică folosită adesea de sistemele tiranice de guvernămînt este acuzarea de trădare a oponentilor. De aceea, trădarea trebuie definită foarte atent, așa încît ea să nu poată fi folosită ca instrument de înăbușire a atitudinilor critice față de guvern.

Nici una dintre aceste restricții nu înseamnă că statul își pierde puterea de a aplica legile și de a-i pedepsi pe cei care le încalcă. Dimpotrivă, eficiența sistemului judiciar al unei societăți democratice decurge din măsura în care poporul îl consideră drept și apărînd drepturile individuale, la fel ca și interesul public.

Judecătorii pot fi numiți sau aleși în funcțiile lor, pe care le ocupă pentru anumite perioade de timp sau toată viața. Oricum ar fi aleși, este de importanță vitală ca judecătorii să fie independenți de deținătorii puterii politice, astfel încît imparțialitatea lor să fie asigurată. Judecătorii nu pot fi destituiți pentru motive banale sau politice, ci numai în urma unor delikte sau nelegiuiri serioase - și atunci numai prin proceduri legale bine stabilite (blam și judecată în fața forurilor legislative).

Constituții

Piatra de temelie a unui sistem democratic de guvernămînt este constituția-enunțarea obligațiilor fundamentale, limitărilor, procedurilor și instituțiilor sale. Constituția este legea supremă a țării, iar toți cetățenii, fără nici o excepție, se supun stipulațiilor ei. Constituția trebuie să conțină cel puțin descrierea atribuțiilor guvernului național și a procedurilor prin care acesta funcționează, precum și garanții pentru respectarea drepturilor fundamentale ale omului.

În pofida faptului că acestea sînt documente de durată, constituțiile trebuie să poată fi modificate și adaptate pentru a nu deveni doar documente istorice demne de admirație. Cea mai veche constituție scrisă, cea a Statelor Unite, conține șapte articole concise și 26 de amendamente. Dar acest document scris este doar fundamentul unei construcții vaste de hotărîri, statute, acțiuni prezidențiale și practici tradiționale care a fost ridicată de-a lungul ultimilor 200 de ani și care a păstrat vitalitatea și importanța constituției Statelor Unite.

Acest proces de evoluție constituțională are loc în orice sistem democratic. În privința modului de adoptare a constituțiilor există două școli de gîndire. Prima promovează adoptarea unor proceduri dificile, care cer parcurgerea multor faze, și ratificări cu procentaje majoritare foarte ridicate. Astfel, constituția este modificată doar foarte rar și numai pentru motive bine întemeiate, care se bucură de un sprijin public foarte larg. Acest model este folosit în cazul constituției americane, care este o enunțare concisă a unor principii generale, a puterilor și limitărilor de putere a guvernului, și o enumerare mai amplă de obligații, proceduri și drepturi fundamentale ale cetățenilor (Carta drepturilor omului).

O metodă mai simplă de modificare a constituției, folosită în multe țări, este aprobarea amendamentelor de către forurile legislative și confirmarea acestora de către electorat în cadrul următoarelor alegeri. Constituțiile ce pot fi modificate astfel, pot fi foarte ample, conținînd condiții care se deosebesc foarte puțin de întregul cod de legi.

Nici o constituție precum cea americană, care a fost scrisă în secolul XVIII, nu s-ar fi putut menține neschimbată pînă în secolul XX. La fel, nici o constituție care este astăzi în vigoare nu va ajunge să fie valabilă și în secolul viitor, în lipsa posibilității de modificare a acesteia dar, păstrînd principii ca drepturile omului, proceduri juridice adecvate și guvernare cu acordul celor guvernați.

Nașterea spirituală a democrațiilor constituționale moderne a avut loc în perioada Iluminismului, curent filozofic al secolului XVIII caracterizat prin respingerea principiilor sociale, religioase și politice de până atunci și prin accentuarea raționalismului. Doi dintre cei mai influenți gânditori ai acestui curent au fost filozoful politic englez John Locke și juristul și filozoful francez Montesquieu.

În 1690, John Locke a publicat „The Two Treaties of Government”. Opinia sa la perceptul că orice guvern legitim se bazează pe „acordul celor guvernați” a modificat profund discuțiile privind teoria politică și a promovat dezvoltarea instituțiilor democratice.

Prin adeviziunea sa la legile naturii, Locke respingea teoria că guvernele, în mod special monarhiile, existau prin voință divină.

Legea naturii este identică cu legea Domnului, argumenta Locke, iar ea garantează tuturor oamenilor drepturi fundamentale, precum dreptul la viață, la anumite libertăți, la proprietate, ca și dreptul de a dispune de roadele propriei munci. Pentru a-și asigura aceste drepturi, spunea Locke, membrii societății civilizate stabilesc un contract cu guvernul lor. Cetățeanul este obligat să respecte legea, iar guvernul are dreptul de a face legi și de a apăra poporul de atacuri străine - toate acestea spre binele tuturor. Iar atunci când guvernul devine arbitrar și nelegiuit, spune Locke, cetățenii au dreptul să-l destituie și să instaleze un guvern nou.

Teoria lui Locke privind legile naturii a inspirat o generație întreagă de filozofi ai Iluminismului, în Europa și în Lumea Nouă - de la Jean Jacques Rousseau în Franța la David Hume în Scoția, Immanuel Kant în Germania și Thomas Jefferson și Benjamin Franklin în ceea ce aveau să devină Statele Unite. Dar principalul său adept a fost probabil Montesquieu, care, ca și Locke, credea în guvernarea republicană cu acordul celor guvernați, dar nu în democrația bazată pe domnia majorității. În tratatul din 1748, „Spiritul legilor”, Montesquieu se pronunța în favoarea separării puterilor între ramurile legislativă, executivă și juridică ca mijloc de garantare a libertății individuale. Această doctrină a contribuit la formarea bazei filozofice care a condus la alcătuirea Constituției Statelor Unite, în care este stipulată împărțirea puterii de guvernământ între președinție, Congres și ramura juridică.

Jeanne S. Holden

ALEGERI

Etalonul alegerilor

Alegerile sînt instituția primordială a democrațiilor reprezentative. De ce? Pentru că într-un sistem democratic puterea guvernului provine numai de la acordul celor guvernați. Principalul mecanism de transpunere a acestui acord în putere guvernamentală sînt alegerile libere și echitabile.

În toate democrațiile moderne au loc alegeri, dar nu toate alegerile sînt democratice. Dictaturile de dreapta, regimurile marxiste, sistemele monopartite de guvernare înscenează de asemenea alegeri pentru a conferi puterii lor aura legitimității. În cadrul unor astfel de alegeri participă un singur candidat sau o listă de candidați pentru care nu există o alternativă. Ele pot oferi mai mulți candidați pentru o singură funcție, dar prin intimidare sau manevre este asigurată alegerea candidatului aprobat de deținătorii puterii. Alt gen de alegeri pot oferi alternative reale, dar numai în cadrul partidului aflat la putere. Toate aceste genuri de alegeri sînt nedemocratice.

Ce sînt alegerile democratice?

Jeane Kirkpatrick, om de știință și fostă ambasadoare a Statelor Unite pe lângă Organizația Națiunilor Unite, oferă următoarea definiție: „Alegerile democratice nu sînt doar simbolice... Ele au caracter de întrecere, sînt alegeri periodice, generale, definitorii; ele sînt alegeri prin care cei care urmează să ia hotărârile în cadrul unui guvern sînt selecționați de către cetățeni care se bucură de o libertate amplă de a critica guvernul lor, de libertatea de a publica poziția lor critică și de a propune alternative“.

Ce semnificație au criteriile menționate de dna. Kirkpatrick? Alegerile democratice au caracter de *întrecere*. Partidele de opoziție și candidații lor trebuie

să se bucure de libertatea cuvîntului, de libertatea de întrunire și mișcare de care au nevoie pentru a formula deschis critica lor față de guvern și pentru a prezenta alegătorilor candidați și politici alternative. Simpla permisiune de participare la alegeri acordată opoziției nu este suficientă. Alegerile în preajma cărora opoziția nu are acces la stațiile de radio și televiziune, întrunirile ei sînt deranjate sau ziarele ei sînt cenzurate, nu sînt democratice. Partidul aflat la putere dispune desigur de avantaje din această cauză, dar regulile și felul în care se desfășoară alegerile trebuie să fie echitabile.

Alegerile democratice sînt *periodice*. Sistemele democratice nu aleg dictatori sau președinți pe viață. Oficialitățile alese sînt răspunzătoare față de popor, iar pentru a putea continua să ocupe o anumită funcție, ele trebuie să-și reînnoiască periodic mandatul pe care alegătorii îl acordă prin vot. Aceasta înseamnă că oficialitățile unui sistem democratic trebuie să accepte riscul de a nu fi alese în următoarele alegeri. Singura excepție sînt judecătorii, care, pentru a fi apărați de presiunea publică și pentru a le fi protejată imparțialitatea, pot fi aleși pe viață și îndepărtați din funcție numai pentru motive foarte serioase.

Alegerile democratice sînt *generale*. Definiția cetățeanului și alegătorului trebuie să fie destul de cuprinzătoare pentru a include o parte foarte mare a populației adulte. Un guvern ales de un grup mic, elitist, nu este democratic - indiferent cît de democratic ar părea modul în care funcționează acesta. Cele mai dramatice aspecte ale istoriei sistemelor democratice sînt cele ale luptei grupurilor excluse - fie grupuri rasiale, etnice, religioase sau numerosul grup al femeilor - pentru exercitarea deplină a drepturilor cetățenești, deci și a dreptului la vot și la ocuparea unor funcții oficiale. Astfel, în Statele Unite, spre exemplu, în 1787, cînd a fost semnată Constituția, doar bărbații albi și deținători de proprietate se bucurau de dreptul de vot și de cel de a fi aleși într-o funcție oficială. Condiția proprietății a fost exclusă la începutul secolului XIX, iar femeile și-au cîștigat dreptul de vot în 1920. Americanii negri, în schimb, nu s-au bucurat de drepturi depline de vot în sudul Statelor Unite decît în urma mișcării pentru drepturi civice din anii '60. Iar în 1971, grupul tinerilor alegători a fost extins, atunci cînd vîrsta minimă pentru participare la alegeri a fost redusă de la 21 la 18 ani.

Alegerile democratice sînt *definitorii*. Prin ele este determinată conducerea guvernului. Respectînd legile și constituția țării, reprezentanții aleși de către popor dețin puterea. Ei nu ocupă doar simbolic funcțiile în care au fost aleși.

De asemenea, alegerile democratice nu servesc doar la selecționarea candidaților. Alegătorii pot fi chemați să decidă direct, prin referendum sau inițiative cetățenești, asupra modului de rezolvare a unor probleme. În Statele Unite, spre exemplu, ramurile legislative ale statelor membre ale federației pot decide să-i confrunte direct pe alegători cu asemenea probleme. În cazul inițiativelor cetățenești, cetățenii pot aduna numărul prescris de semnături (care reprezintă un anumit procentaj al tuturor alegătorilor din acel stat) pentru a obține menționarea pe mandatele de vot a problemei în cauză în cadrul următoarelor alegeri, chiar dacă forurile legislative sau guvernatorul nu sînt de acord. În statul California, spre exemplu, alegătorii sînt confrunțați la fiecare alegeri cu un număr mare de inițiative legislative privind un spectru larg de probleme - de la poluarea mediului natural pînă la costul asigurărilor pentru automobile.

Etică democratică și opoziție loială

Democrațiile sînt nutrite de un mod deschis de a acționa și de răspunderea pe care o poartă cei care acționează în domeniul public. Singura excepție este depunerea votului. Pentru a vota liber și a reduce posibilitatea intimidării alegătorului, acesta trebuie să-și poată depune votul în secret. În același timp, păzirea urnelor și evaluarea voturilor trebuie să aibă loc într-un mod cît mai public, așa încît cetățenii să poată fi siguri că rezultatele alegerilor sînt evaluate corect și că guvernul este alcătuit cu adevărat cu acordul lor.

Una dintre noțiunile acceptate cel mai greu, mai ales în țări în care schimbarea puterii a avut loc în mod violent, este cea a „opoziției loiale“. Dar aceasta este o noțiune vitală. Ea înseamnă că în societatea democratică, toate forțele respectă valorile de bază ale acesteia. Concurenții politici nu trebuie neapărat să se agreeze reciproc, dar ei trebuie să se tolereze reciproc și să recunoască că fiecare dintre ei are de jucat un rol important și legitim. În plus, regulile de bază ale societății trebuie să promoveze toleranța și bunul simț în dezbaterile publice.

Cei care pierd alegerile acceptă hotărîrea electoratului. Dacă partidul care s-a aflat pînă atunci la putere a pierdut alegerile, el cedează pașnic puterea celor care au cîștigat. Indiferent cine este cîștigătorul, toate forțele politice cad de acord asupra cooperării în vederea rezolvării problemelor întregii societăți. Cei care pierd alegerile, știu că aceasta nu înseamnă că își vor pierde viața sau vor intra în închisoare. Dimpotrivă, opoziția, care poate fi formată din unul sau mai multe partide, poate continua să participe la viața obștească, știind că rolul pe care-l joacă este esențial pentru orice democrație care merită acest nume. Opoziția este loială nu politicii duse de guvern, ci legitimității fundamentale a statului și procesului democratic în sine.

La următoarele alegeri, partidele de opoziție vor avea din nou ocazia să participe la întrecerea pentru cîștigarea puterii. În plus, o societate pluralistă, în care puterea guvernului este limitată, oferă de obicei opoziției alternative pentru a servi poporul în afara instituțiilor guvernamentale. Opoziția poate continua să activeze ca partid de opoziție, dar membrii acestuia pot hotărî să participe la acțiunile politice și dezbaterile publice prin cuvîntul scris, predînd sau alăturîndu-se uneia dintre multiplele organizații particulare preocupate de politica obștească. La urma urmelor, alegerile nu sînt o luptă pentru supraviețuire, ci un concurs al celor dornici să slujească poporul.

CULTURA DEMOCRAȚIEI

Cultura civică

Democrația este mai mult decît suma instituțiilor ei. Democrația sănătoasă depinde în mare măsură de formarea unei culturi civice democratice. În acest context, subliniază Diane Ravitch, cuvîntul cultură nu se referă la artă, literatură sau muzică, ci la „comportamentul, practicile și normele ce definesc capacitatea unui popor de a se autoguverna“.

„Sistemul politic totalitar“, scrie ea, „promovează o cultură a pasivității și apatiei. Regimul caută să formeze un popor docil și supus. Spre deosebire de aceasta, cultura civică a unei societăți democratice este formată prin activitatea liberă a cetățenilor și grupurilor de cetățeni. Cetățenii unei societăți libere își urmăresc interesele lor, își exercită drepturile și își asumă răspunderea pentru felul în care își trăiesc propria viață. Ei hotărăsc singuri unde vor munci, ce fel de muncă vor depune, unde vor locui, dacă se vor alătura sau nu unui partid politic, ce vor citi etc. Acestea sînt hotărîri personale, nu hotărîri politice“.

Literatura, artele plastice, teatrul și cinematografia, care sînt moduri de exprimare a culturii unei societăți, există de asemenea independent de stat sau puterea guvernamentală. Societatea democratică poate sprijini sau încuraja în vreun fel artiștii și scriitorii, dar ea nu stabilește standardele artistice, nu judecă valoarea eforturilor artistice și nu cenzurează manifestările artistice. Artiștii nu sînt salariați sau slujitori ai statului. Principala contribuție a democrației în domeniul artistic este libertatea - libertatea de creație, libertatea de a experimenta și de a explora lumea spiritului și gîndirii umane.

Democrație și învățămînt

Învățămîntul este o componentă vitală a oricărei societăți, dar mai cu seamă a unei societăți democratice. Thomas Jefferson scria: „Dacă un popor se așteaptă să fie ignorant și liber, într-o stare de civilizație, atunci el se așteaptă la ceva ce nu a fost și nu va fi niciodată“.

Spre deosebire de societățile autoritare, care caută să educe o atitudine de acceptare pasivă, scopul procesului de instruire într-o societate democratică este de a produce cetățeni independenți, care știu să pună întrebări și să analizeze, dar care sînt în același timp bine familiarizați cu percepțiile și practicile democrației. Profesorul Chester E. Finn, de la Universitatea Vanderbilt, spunea într-o cuvîntare ținută în fața unor colegi în Nicaragua: „Oamenii se nasc cu o poftă de libertate personală, dar ei nu se nasc cu cunoștințe despre instrumentele sociale și politice care fac posibilă libertatea durabilă pentru ei și copiii lor... Aceste lucruri trebuie învățate“.

Din acest punct de vedere nu este destul să spunem că efortul de instruire într-o democrație se rezumă la evitarea îndoctrînării de tip autoritar și oferirea unor cunoștințe prezentate într-un mod neutru în ceea ce privește valorile politice. Acesta este un lucru imposibil, căci orice fel de învățămînt transmite valori, intenționat sau neintenționat. Desigur, elevilor le pot fi predate principiile democrației într-un spirit de cercetare deschisă, care este el însuși o valoare democratică importantă. În același timp, elevii sînt încurajați să pună la îndoială modul convențional de gîndire, folosind argumente înțelepte și cercetări amănunțite. S-ar putea să se nască dezbateri aprige, dar în cursul predării principiilor democratice nu trebuie evitate subiectele neplăcute sau controversate.

„Învățămîntul joacă un rol deosebit în societățile libere“, constată Finn. „În vreme ce sistemele de învățămînt ale altor regimuri sînt instrumente folosite în slujba acestora, în sistemul democratic, regimul servește poporul, un popor a cărui capacitate de a sprijini și îmbunătăți acest regim depinde în mare măsură de calitatea și eficiența procesului de instruire prin care trece. Se poate spune că, în cazul democrației, instruirea facilitează menținerea libertății de-a lungul timpului“.

Conflict, compromis și înțelegere

În general, oamenii au dorințe uneori contradictorii. Ei vor siguranță, dar agreează aventura, aspiră la libertate individuală, dar cer egalitate socială.

Este important să ne dăm seama că aceste tensiuni, chiar paradoxuri, sînt prezente în toate societățile democratice. Larry Diamond, unul dintre redactorii revistei *Journal of Democracy* și cercetător în cadrul așa-numitei *Hoover Institution* găsește că un paradox central există între conflict și înțelegere. Acest conflict trebuie rezolvat în cadrul unor limite și rezultă în compromisuri, înțelegeri sau alte aranjamente pe care toate părțile participante le acceptă drept legitime. Dacă grupările înțeleg democrația ca nefiind decît un forum în care ele își pot impune dorințele, societatea se năruie din interior. Dacă conducerea statului exercită presiuni pentru a ajunge la înțelegeri, înăbușind vocea poporului, societatea este distrusă de sus.

Realitatea este că nu există o soluție universală. Democrația nu este o mașinărie care funcționează de la sine din moment ce are la dispoziție principiile și procedurile necesare. Într-o societate democratică, poporul trebuie să fie dispus să accepte inevitabilitatea conflictului și, în același timp, necesitatea toleranței.

Este important să ne dăm seama că multe dintre conflictele ce se nasc în societățile democratice nu sînt conflicte între „bine” și „rău”, ci între interpretări diferite ale drepturilor democratice și priorităților sociale. În Statele Unite au loc foarte multe asemenea dezbateri. Spre exemplu, este bine să fie rezervat un anumit procentaj al locurilor de muncă pentru grupurile minoritare, care au fost discriminate în trecut? Are statul dreptul de a expropria pe cineva pentru a face loc unei șosele foarte necesare? Drepturile cui au prioritate atunci cînd societatea caută să interzică tăierea copacilor pentru a ocroti mediul natural, dar existența economică a unor comunități mici depinde de industria forestieră? Sînt violate drepturile cetățenilor sau sînt protejate drepturile comunității atunci cînd poliția face controale rutiere la întîmplare pentru a împiedica traficul de droguri?

Nu este ușor de găsit răspunsuri la aceste întrebări, iar principiile democrației nu oferă decît îndrumări pentru felul în care trebuie puse întrebările și analizate problemele. De asemenea, răspunsurile se pot schimba de-a lungul timpului. De aceea, este foarte importantă promovarea culturii democratice. Indivizii și grupările

trebuie să fie dispuse să tolereze păreri diferite de ale lor și să recunoască că partea opusă are drepturi valabile și puncte de vedere legitime. Părțile cu păreri diferite, fie că disputa are loc la nivel local sau parlamentar, se pot întâlni astfel într-un spirit de predispoziție pentru compromis și să caute soluții care se bazează pe principiul domniei majorității și drepturilor minorității. În unele cazuri este nevoie de supunerea la vot a problemei date, dar adesea se ajunge la înțelegeri neformale, prin dezbateri și compromis. Această metodă are în plus avantajul de a genera încrederea reciprocă necesară rezolvării unor probleme viitoare.

„Formarea coalițiilor“, spune Diane Ravitch, „este esența modului democratic de acțiune. Grupările învață să negocieze între ele, să accepte compromisuri și să lucreze în limitele sistemului constituțional. Încercând să genereze coaliții, diferitele grupări învață să argumenteze pașnic, să-și urmărească țelurile în mod democratic și, în cele din urmă, să trăiască într-o lume caracterizată de diversitate.“

Democrația nu este un set de adevăruri de neclintit, ci mecanismul prin care, prin dezbateri și compromis, indivizii și instituțiile pot căuta adevărul. Democrația este pragmatică. Valabilitatea unor idei sau soluții nu este stabilită printr-o comparație cu tiparul unei ideologii rigide; ele sînt puse la încercare în practică, unde pot fi discutate, schimbate, acceptate sau abandonate.

Autogovernarea nu ne absolvă de greșeli, nu pune capăt disensiunilor etnice și nu garantează prosperitate economică. Ea oferă însă posibilitatea dezbaterii și cercetării care ne permite să identificăm greșelile, posibilitatea ca grupurile să se întâlnească și să găsească soluții pentru problemele lor și ocazia ca inovațiile și investițiile să genereze dezvoltare economică.

În vara și toamna anului 1789, la o diferență de nici o lună, au fost ratificate două declarații istorice privind drepturile omului: Declarația drepturilor omului și cetățeanului, pe 26 august, în Franța, și Carta drepturilor omului, pe 25 septembrie, în America.

Ambele se bazează pe doctrina drepturilor naturale și a altor convingeri filozofice ale Iluminismului, într-o vreme în care atitudinile franceze și americane erau apropiate și compatibile.

Relațiile franco-americane timpurii erau complexe, acestora nelipsindu-le unele aspecte ironice. În timpul Revoluției americane din 1776, Franța era în același timp atât centrul gândirii iluministe, cât și țara cu cea mai puternică monarhie din Europa, Bourbonii dominând în toată splendoarea la Versailles. Totuși, Franța a semnat un tratat de alianță militară cu coloniile americane rebele pentru a înfringe un inamic comun, anume Marea Britanie. Pentru criticii regimului francez, America reprezenta, pe drept sau pe nedrept, idealul iluminist al lipsei de cenzură, al drepturilor naturale și al reformei raționale a sistemului de guvernământ.

Zece ani mai târziu, americanii au sprijinit intens faza de început a Revoluției Franceze - întrunirea așa-numitului *Estates General*, asaltul asupra Bastillei și înființarea Adunării Naționale. Aplauzele au încetat odată cu executarea Regelui Louis al XVI-lea și cu începutul Domniei Terorii. Guvernul conservator federalist de la Washington era îngrozit de asemenea violență. „În Franța au fost semănați dinți de balaur, iar acum răsar monștri”, constata cel de al doilea președinte al Statelor Unite, John Adams.

Dar opoziția politică din Statele Unite, aflată în curs de formare sub conducerea lui Thomas Jefferson, a continuat să sprijine republicanismul francez. „Acesta este doar un capitol din istoria libertății europene”, scria Jefferson. Idealizarea Americii de către reformatorii și revoluționarii francezi se transformase în ultimul deceniu al secolului XVIII în idealizarea Franței de către republicanii americani.

Într-o scrisoare adresată lui Jefferson, Mme d'Houdetot, o adeptă a Iluminismului, afirma: „Deosebirea caracteristică între revoluția dumneavoastră și [revoluția] noastră este că neavînd ce distruge, nu ați avut ce răni”. Între cele două revoluții au existat deosebiri însemnate, dar Carta drepturilor omului elaborată în America și Declarația drepturilor omului și cetățeanului alcătuită în Franța reprezintă definiții durabile ale drepturilor și libertăților individuale care s-au propagat de-a lungul anilor, de la constituția poloneză semnată la 3 mai 1791 pînă la constituțiile naționale care sînt alcătuite în prezent.

GUVERNAREA DEMOCRATICĂ

Democrația și puterea

Adepții autoritarismului și alți critici ai democrației afirmă adesea că defectul acesteia este că neavînd puterea de a opri, ei îi lipsește puterea de a guverna. Această părere este fundamental greșită: democrația cere ca guvernul să aibă o putere limitată, nu să fie lipsit de putere. Din perspectiva istorică, democrațiile par într-adevăr a fi lipsite de putere și puține la număr, chiar acum, într-un deceniu de reînflorire a democrației. Democrațiile nu au fost deloc imune față de mișcările mareice ale istoriei: ele au sucombat din cauza unor greșeli politice, din cauza fragmentărilor interne sau au fost distruse de invazii străine. Pe de altă parte, ele au demonstrat o rezistență deosebită de-a lungul timpului, arătînd că prin hotărîre și devotament, cu o informare adecvată, cetățenii statelor democratice pot depăși greutăți economice semnificative, pot rezolva disensiuni etnice și sociale și pot face ca, atunci cînd este necesar, sistemul să supraviețuiască unor războaie.

Tocmai aspectele citate cel mai adesea de către critici sînt cele care generează această rezistență a democrației. Metoda dezbaterii, diversitatea de păreri, compromisul, pe care mulți le consideră a fi slăbiciuni, constituie de fapt vigoarea democrației. Desigur, nimeni nu a acuzat vreodată dezbaterea democratică de eficiență excesivă: într-o societate amplă și complexă, procesul premergător luării hotărîrilor poate fi dezordonat, obositor și foarte îndelungat. În final însă, un guvern care se sprijină pe acordul celor guvernați poate acționa cu legitimitatea care lipsește unui regim aflat la conducere în echilibrul precar pe care îl oferă forța militară sau un aparat de partid autoînstituit.

Control și contrapondere

Una dintre cele mai importante contribuții americane la practica democratică a fost elaborarea unui sistem de control și contrapondere care să asigure împărțirea și starea descentralizată a puterii. Acest sistem se bazează pe convingerea profundă că sistemul de guvernământ este cu atât mai adecvat cu cât posibilitățile de a face abuz de putere sînt mai reduse, iar apropierea sa de popor este mai mare.

În principal, controlul și contraponderea au două manifestări: federalismul și separarea puterilor.

Federalismul este împărțirea conducerii între forurile federale, statale (sau provinciale) și locale. Astfel, Statele Unite sînt o republică federală în care statele membre ale federației au un statut legal independent de guvernul federal. Spre deosebire de subdivizarea politică din țări precum Marea Britanie sau Franța, care au o structură politică unitară, statele membre ale federației americane nu pot fi desființate sau modificate de către guvernul federal. Cu toate că în secolul actual, puterea forurilor federale americane a crescut mult față de cea a forurilor statale, acestea din urmă dețin competențe importante, în domenii ca învățămîntul, asistența medicală, transportul și aplicarea legilor. În cadrul sistemelor „centralizate”, sau unitare, aceste domenii sînt administrate de guvernul național. La rîndul lor, statele membre ale federației americane au urmat în multe cazuri modelul federal, delegînd multe atribuții, precum administrarea școlilor și a poliției, forurilor locale. Împărțirea puterilor și atribuțiilor în cadrul unei federații nu este niciodată sistematică. Forurile federale, statale și locale au adesea competențe similare sau chiar contradictorii în domenii precum învățămîntul, spre exemplu. Totuși, federalismul oferă un maxim de posibilități pentru participarea cetățenilor la viața socială, participare care este vitală pentru funcționarea democrației.

În al doilea rînd, sistemul de control și contrapondere se referă la separarea puterilor, separare pe care cei care au alcătuit Constituția americană, în 1789, au definit-o cu atîta precizie pentru a exclude categoric concentrarea puterii în cadrul unei singure ramuri a guvernului federal. James Madison, unul dintre principalii participanți la alcătuirea Constituției, care a devenit mai tîrziu cel de-al patrulea președinte al Statelor Unite, scria: „Acumularea tuturor puterilor, legislative,

executive și juridice, în aceleași mâini... poate fi considerată drept cea mai bună definiție a tiraniei“.

Separarea puterilor este într-o anumită măsură un termen eronat, căci sistemul conceput de Madison și de ceilalți autori ai Constituției este mai curînd unul de deținere în comun a puterii decît de separare a puterilor. Puterea legislativă, spre exemplu, revine Congresului, dar legile ratificate de Congres pot fi respinse prin veto de către președinte. La rîndul său, Congresul trebuie să acumuleze o majoritate de voturi de două treimi, atît în Camera Reprezentanților, cît și în Senat, pentru a anula un veto prezidențial. Președintele numește miniștrii și ambasadorii și negociază tratatele internaționale, dar toate aceste hotărîri necesită aprobarea Senatului, la fel ca alegerea judecătorilor federali. Un alt exemplu: Constituția prevede că numai Congresul are puterea de a declara război, cu toate că președintele este șeful suprem al forțelor armate - aceasta fiind o sursă de tensiune între aceste două ramuri ale sistemului de guvernămînt, tensiuni care au devenit evidente în cursul Războiului din Vietnam din deceniul al șaptelea și începutul deceniului următor, ca și în cursul conflictului din Golful Persic, în 1990-'91. Referindu-se la necesitatea aprobării Congresului pentru aplicarea unui program politic, politologul Richard Neustadt descria puterea președintelui Statelor Unite ca „nefiind o putere de a da ordine, ci puterea de a convinge“.

Nu toate măsurile de control și contrapondere sînt specificate în Constituție. Unele s-au format prin experiență și ca urmare a unor precedente. Cea mai importantă dintre acestea este poate practica revizuirii juridice, aplicată pentru prima dată într-un proces din 1803, care dă Curții Supreme de Justiție a Statelor Unite dreptul de a declara drept neconstituționale hotărîrile Congresului.

Separarea puterilor în sistemul american de guvernămînt se dovedește adesea inefficientă, dar ea oferă o garanție importantă împotriva unor eventuale abuzuri de putere din partea guvernului - o problemă cu care este confruntat orice sistem democratic.

Prim-miniștri și președinți

Printre hotărîrile cele mai importante ale unui sistem democratic se numără metoda de alegere a conducătorilor și reprezentanților. În general, există două posibilități. În sistemul parlamentar, partidul sau coaliția majoritară formează

un guvern condus de un prim-ministru. Acest sistem de guvernare parlamentară, dezvoltat la început în Marea Britanie, este practicat astăzi în majoritatea țărilor europene, în țările din zona Caraibelor, Canada, India și multe țări din Africa și Asia (care, adesea, sînt foste colonii britanice). Cealaltă posibilitate este alegerea directă a președintelui, independent de ramura legis-

CELE PATRU TIPURI DE DEMOCRAȚIE

	Prezidențiale	Parlamentare
Alegeri cumulative	Statele Unite Insulele Filipine	Marea Britanie India Canada Malaesia Australia Noua Zeelandă Jamaica
Reprezentare proporțională	America Latină	Europa de Vest

Tabel adaptat, apărut în articolul „*Constitutional Choices for New Democracies*”, de Arend Lijphart, publicat în revista *Journal of Democracy* (vol. 2, nr. 1, iarna 1991), pag. 74. Reprodus cu permisiunea autorului și a editurii *John Hopkins University Press*.

lativă. Sistemul prezidențial este practicat astăzi în majoritatea țărilor Americii Latine, în Filipine, Franța, Polonia și Statele Unite.

Diferența dintre sistemul parlamentar și cel prezidențial este definită de relațiile dintre ramura legislativă și cea executivă. În sistemul parlamentar, acestea coincid, căci primul ministru și membrii cabinetului provin din parlament. În mod obișnuit, guvernul este ales pentru o perioadă anume de timp - spre exemplu, patru sau cinci ani - în afară de cazul în care primul ministru încetează să se bucure de sprijinul majorității parlamentare. Într-un asemenea caz, guvernul cade și au loc noi alegeri. O altă alternativă este însărcinarea unui alt șef de partid cu formarea unui guvern nou, anume de către conducătorul statului, care poate fi un președinte sau un monarh constituțional și al cărui rol este în bună parte simbolic.

În cazul sistemului parlamentar, lipsește separarea puterilor caracteristică sistemului prezidențial de tip american, datorită faptului că parlamentul este instituția care guvernează. Sistemele parlamentare trebuie să se bazeze mai mult pe dinamica internă a parlamentului pentru a asigura măsuri de control și contrapondere asupra puterii exercitată de guvern. Aceste măsuri de control revin de obicei unui partid de opoziție, care supraveghează amănunțit activitatea guvernului, sau concurenței dintre mai multe partide de opoziție.

În sistemul prezidențial, funcția de conducător al guvernului și cea de conducător al statului sînt unite în funcția de președinte. Acesta este ales direct de către popor pentru o anumită perioadă de timp, la fel ca și membrii congresului. Ca măsură de separare a puterilor, membrii cabinetului nu fac parte din congres. În mod normal, președinții pot fi îndepărtați din funcție înainte de termen doar în caz de crime sau infracțiuni serioase. O majoritate parlamentară formată de partidul căruia îi aparține președintele poate ușura aprobarea de către congres a propunerilor sale, dar spre deosebire de prim-miniștri, funcția de președinte nu este condiționată de o majoritate parlamentară în favoarea sa.

Reprezentanți

O altă hotărîre importantă este cea privind sistemul conform căruia au loc alegerile. Există două posibilități: alegeri cumulative și alegeri proporțional reprezentative. Prin alegerile cumulative, candidatul care obține cele mai multe voturi ale unui district electoral este considerat a fi cîștigat toate voturile acelui district (indiferent de procentajul pe care îl reprezintă voturile în favoarea sa). Președintele american este ales conform acestei metode. Unele sisteme electorale prevăd o nouă rundă de alegeri, prin balotaj, atunci cînd nici unul dintre cei doi candidați cei mai favorizați nu au acumulat o majoritate clară de voturi. Sistemele electorale cumulative tind să promoveze sistemele politice cu două partide dominante.

În cadrul sistemului de alegeri al reprezentării proporționale, care este aplicat în majoritatea țărilor europene, cetățenii aleg partide politice, nu candidați individuali ai acestora. Reprezentarea partidelor în parlament este determinată procentual, conform numărului de voturi obținute de fiecare partid în parte. Șeful partidului care a obținut majoritatea voturilor devine prim-ministru, iar el își alege cabinetul din membrii parlamentului. Dacă nici unul dintre partide nu a obținut o majoritate de voturi, atunci diferitele partide încep negocierile pentru formarea unei coaliții. Reprezentarea proporțională tinde să încurajeze sistemele politice cu partide multiple, care, avînd fiecare un număr relativ mic de suporterii printre alegători, sînt obligate adesea să formeze coaliții.

Parlamente și președinți

Sistemele parlamentare, folosite astăzi de majoritatea sistemelor democratice, sînt considerate a excela prin receptivitate și flexibilitate. Guvernele parlamentare, mai ales atunci cînd sînt alese prin sistemul reprezentării proporționale, favorizează sisteme multipartite, în care chiar grupările politice relativ mici sînt reprezentate în forul legislativ. Astfel, minorități importante pot participa la activitatea politică la cel mai înalt nivel de guvernămînt. Această diversitate încurajează dialogul și compromisul, atunci cînd partidele se străduiesc să formeze o coaliție. Dacă o coaliție se destramă, sau dacă partidul majoritar își pierde mandatul, primul ministru demisionează, după care este format un nou guvern sau au loc alegeri, iar toate acestea nu creează crize care amenință sistemul democratic ca atare.

Principalul dezavantaj al parlamentelor este aspectul negativ al flexibilității și al puterii împărțite. Coalițiile multipartite se pot destrăma la primul semn de criză politică, rezultatul fiind o schimbare frecventă a guvernelor. De asemenea, guvernul poate deveni dependent de partide mici, extremiste, care, amenințînd că se retrag din coaliție, urmarea fiind destituirea guvernului, își pot impune punctul de vedere. În plus, prim-miniștrii sînt doar conducători ai unor partide, lor lipsindu-le ponderea unor oficialități alese direct de către popor.

O altă problemă este lipsa de control instituțional asupra supremației parlamentare. Astfel, un partid politic cu o majoritate mare în parlament, poate impune chiar un program politic antidemocratic, fără să întîmpine piedici eficiente și deschizînd perspectiva unei tiranii a majorității.

Sistemele prezidențiale au în schimb avantajul răspunderii directe, continuității și eficienței. Președinții, care sînt aleși pentru perioade fixe de timp, pot acționa cu vigoarea pe care le-o dă faptul de a fi fost aleși direct, indiferent de poziția pe care o ocupă partidul lor în parlament. Dispunînd de ramuri separate, dar egale în putere, sistemul prezidențial dispune de instituții executive și legislative puternice, bazate pe mandate electorale acordate de popor, iar fiecare dintre aceste ramuri este capabilă de a controla acțiunile celorlalte două. Cei care se tem de potențialul unei tiranii executive, vor sublinia rolul congresului; cei care

se tem de abuzuri venite din partea unei majorități trecătoare în ramura legislativă vor sublinia autoritatea președintelui.

Dezavantajul pe care îl prezintă alegerea separată a președintelui și forurilor legislative este potențialul unei situații de blocaj. Președinții pot fi puși în situația de a nu obține destule voturi pentru a-și putea promova propriul program politic, iar folosindu-se de dreptul lor de veto, ei pot împiedica la rîndul lor congresul să-și promoveze politica.

Prin faptul că sînt aleși direct, președinții pot să dispună de mai multă putere decît prim-miniștrii. Dar ei trebuie să țină piept unor foruri legislative, fie că sînt sau nu controlate de opoziție, care au o bază electorală proprie. Astfel, disciplina de partid se manifestă mult mai slab decît într-un sistem parlamentar. Președintele nu poate să excludă sau să pondereze membri ai partidului său, așa cum mai curînd o poate face un prim-ministru. Un prim-ministru care dispune de o majoritate parlamentară clară poate promova cu ușurință programul său legislativ, însă un președinte care este confruntat cu un congres care își apără intens propriile prerogative trebuie să participe adesea la negocieri îndelungate pentru a facilita ratificarea unui proiect de lege.

Care dintre cele două sisteme servește mai bine democrația constituțională, cel prezidențial sau cel parlamentar? Această întrebare întreține discuții permanente, atît între politologi cît și printre politicieni, în parte pentru că fiecare dintre sisteme are avantajele și dezavantajele sale. Este de reținut faptul că amîndouă sistemele sînt compatibile cu democrația constituțională, cu toate că nici unul nu reprezintă o garanție pentru aceasta. (Vezi tabelul de la pag. 40).

CEL DE AL TREILEA VAL AL DEMOCRAȚIEI

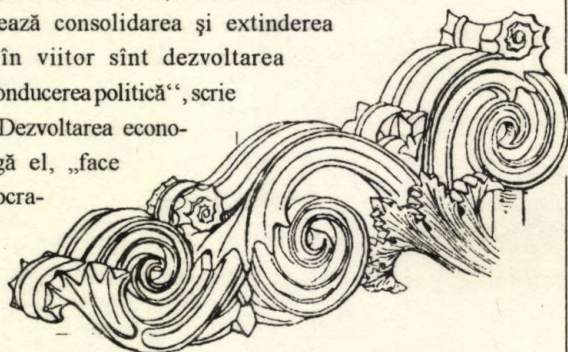
Istoria democrației nu reprezintă o evoluție constantă, ci, după părerea politologului Samuel P. Huntington de la Universitatea Harvard, ea este mai curînd comparabilă cu o serie de valuri care cresc, înaintează, se sparg și se formează din nou.

Într-un articol apărut în revista *Journal of Democracy*, Huntington definește trei „mari valuri” ale democrației. Primul s-a format la începutul secolului XIX, odată cu extinderea dreptului de vot în Statele Unite asupra unei părți relativ mari a populației masculine și a continuat pînă în anii 1920. În această perioadă, democrația a fost adoptată în 29 de țări. Valul a început să se retragă în 1922, odată cu venirea la putere a lui Mussolini, iar această perioadă a durat pînă în 1942, cînd numărul țărilor democratice ale lumii scăzuse la 12.

Un al doilea val a început să se formeze odată cu victoria aliaților în cel de-I Doilea Război Mondial, culminînd în 1962, cînd numărul țărilor democratice se ridicase la 36. Retragera acestui val în perioada 1962 pînă la mijlocul deceniului următor a redus acest număr la 30. Începînd cu anul 1974, un al treilea val a dublat numărul țărilor democratice, fără să luăm în considerație schimbările produse în Uniunea Sovietică și unele părți ale Africii.

A ajuns oare acest al treilea val la apogeu? Retragera sa va aduce oare cu sine o reducere a victoriilor democratice petrecute în anii '70 și '80 ? Huntington analizează complexul forțelor politice și culturale fără a ajunge la o concluzie definitivă. O retragere a celui de al treilea val este desigur posibilă, spune el, urmată probabil de un al patrulea val în secolul următor.

Dar acest tipar nu este inevitabil. „Luînd în considerație evenimentele petrecute în trecut, cei doi factori decisivi care influențează consolidarea și extinderea democrației în viitor sînt dezvoltarea economică și conducerea politică”, scrie Huntington. „Dezvoltarea economică”, adaugă el, „face posibilă democrația; conducerea politică o transformă în realitate”.

POLITICĂ, ECONOMIE ȘI PLURALISM

Participare

Cetățenii nu pot fi obligați să participe la procesul politic, iar ei sînt liberi să-și manifeste dezaprobarea prin neparticipare. Dar, în lipsa participării active a cetățenilor, vigoarea democrației scade. Cetățenii societăților democratice au posibilitatea de a se alătura unui număr mare de organizații, asociații și grupări voluntare particulare. Multe dintre acestea sînt preocupate de probleme politice, dar foarte puține sînt controlate sau finanțate de către stat. Dreptul cetățenilor de a se asocia liber și de a se organiza în tot felul de grupuri independente de stat este un drept democratic fundamental.

Atunci cînd oamenii cu interese comune se unesc, vocile lor se pot face auzite mult mai bine, iar șansa lor de a putea influența dezbaterile politice crește. După cum scria Alexis de Tocqueville, marele observator politic francez, „Asociațiile sînt cel mai necesare pentru a preveni despotismul fațional sau [uzul de] puterea arbitrară a unui monarh în țările organizate democratic”.

Numeroasele grupări prezente în societățile democratice pot fi clasificate în mai multe feluri. Cele înființate în principal pentru a exercita presiuni asupra guvernului cu privire la anumite probleme sînt numite grupări de promovare a intereselor particulare, sau *lobbies*. Asemenea grupări, precum asociații economice, grupări profesionale sau sindicate muncitorești au de obicei o motivație economică în politica pe care o promovează, dar ele își pot expune părerea și referitor la probleme aflate în afara razei lor de specializare.

Grupările de promovare a intereselor publice, precum organizațiile ecologice sau de binefacere, promovează ceea ce ele cred că este spre binele tuturor. Aceasta nu înseamnă că ele sînt mai înțelepte sau mai virtuose decît grupările de

promovare a intereselor particulare. Mai curînd se poate spune că în cazul lor interesul propriu ocupă un loc secundar în poziția pe care ele o adoptă față de anumite probleme de interes general.

Ambele genuri de grupări acționează în cadrul sistemului democratic, iar ele acordă o atenție deosebită opiniei publice, încercînd cu fiecare prilej să-și lărgască baza de sprijin venit din partea populației, atît pentru a intensifica informarea publicului, cît și pentru a influența politica guvernului.

Aceste grupări joacă rolul de mediator între individul izolat și guvernul, care este de obicei amplu și îndepărtat. Prin interferența acestor grupări - și prin dezbatare publică, conflict, compromis și consensul atins între ele - societatea democratică ia hotărîri care privesc bunăstarea membrilor ei.

Votul

Depunerea votului în cadrul unor alegeri pentru ocuparea unor funcții oficiale este forma fundamentală și cea mai obișnuită de participare în sistemele democratice moderne. Posibilitatea organizării de alegeri libere și echitabile este elementul de bază al societății democratice.

Motivația alegătorilor este foarte variată. Ei îi aleg desigur pe cei care vor apăra interesele lor, dar preferințele lor sînt determinate și de alți factori. Apartenența la diferite partide este un asemenea factor. Astfel, alegătorii care se identifică puternic cu un anumit partid, vor participa mai curînd la alegeri decît alegătorii care se consideră independenți. Desigur, sistemele electorale cu reprezentare proporțională permit alegerea unui partid politic, nu a unor candidați individuali.

Politologii au identificat numeroși factori care determină comportamentul alegătorilor și, implicit rezultatul alegerilor. Astfel, în țările în care este practică reprezentarea proporțională, unde fiecare vot contează pentru viitoarea reprezentare în forul legislativ, participarea cetățenilor la alegeri este mai intensă decît în țările în care o majoritate simplă de voturi determină cîștigarea de către un anumit candidat a alegerilor dintr-un district electoral. Situația socio-economică, ușurința înregistrării pe listele de alegători, vigoarea diferitelor partide, impresia pe care candidatul o face în mass media, frecvența cu care au loc alegerile - toți acești

parametri determină frecvența cu care alegătorii își depun voturile și măsura în care ei participă la alegeri. În cazul alegerilor democratice, succesul unui candidat nu depinde într-atît de măsura în care el își poate cîștiga sprijinul alegătorilor, ci de măsura în care el îi poate convinge pe aceștia să voteze. Pericolul pe care îl implică apatia alegătorilor nu este că funcțiile oficiale vor rămîne neocupate, ci că aceasta vor fi ocupate de oameni aleși de un procentaj din ce în ce mai mic al populației.

Partide politice

Partidele politice selecționează, numesc și promovează candidați la funcții oficiale. Ele alcătuiesc programe politice pe care le pun în aplicare atunci cînd obțin o majoritate de voturi. Ele critică și oferă politici alternative dacă sînt în opoziție. Ele formează coaliții și caută să obțină sprijinul diferitelor grupări de interes particular sau public pentru a urmări atingerea unor țeluri comune. Ele informează publicul asupra unor probleme de interes general. De asemenea, ele oferă structurile și regulile necesare desfășurării dezbaterilor politice în cadrul societății. În anumite sisteme politice, ideologia poate fi un factor important în recrutarea și motivarea membrilor unui anumit partid. În alte cazuri, interesele economice și perspectivele sociale comune pot fi mai importante decît aderarea la o anumită ideologie.

Organizarea și felul în care acționează diferitele partide sînt foarte variate. În Europa, unde domină sistemele parlamentare multipartite, disciplina în interiorul partidelor este relativ strictă, iar aceste organizații sînt conduse de profesioniști veritabili. În Statele Unite, unde cele două mari partide rivale sînt organizații descentralizate, care acționează în principal în cadrul Congresului și la nivel statal, situația se schimbă la fiecare patru ani, atunci cînd organizațiile Partidului Republican și cele ale Partidului Democrat își unesc forțele pentru a selecționa și promova candidați pentru alegerile prezidențiale.

Partidele politice sînt pe atît de diferite pe cît diferă societățile în care funcționează. Campaniile lor electorale sînt adesea complex alcătuite, de obicei necesitînd un timp îndelungat de pregătire, fiind uneori groșești. Dar scopul acestor acțiuni este cît se poate de serios, anume oferirea unei metode pașnice și

echitabile prin care cetățenii unei societăți democratice să-și poată alege conducătorii, jucînd astfel un rol semnificativ în determinarea propriei lor soarte.

Protest

Într-o societate democratică, cetățenii au dreptul de a se întruni pașnic și a protesta împotriva politicii guvernului sau a acțiunilor altor grupări prin demonstrații, marșuri, petiții, boicoturi, greve și alte forme de acțiune directă.

Acțiunea directă este la îndemîna tuturor în societatea democratică, dar de obicei ea a fost folosită de cei oprimați, dezavantajați, sau de grupuri minoritare care se simt excluse de la alte posibilități de a influența politica guvernului. Asemenea forme de protest au făcut întotdeauna parte din viața societății democratice. Astăzi, protestul pașnic, menit adesea să atragă atenția presei și radioteleviziunii, privește o gamă largă de probleme, de la poluarea mediului ambiant pînă la armele nucleare, de la politica externă pînă la discriminarea rasială și etnică. O formă specială de acțiune directă este exercitarea dreptului pe care îl au sindicatele muncitorești de a face grevă în semn de protest față de patronii cu care nu și-au putut rezolva disputele la masa de negocieri.

Proteste pun la încercare vigoarea sistemului democratic. Idealurile libertății de exprimare și participării cetățenilor sînt ușor de apărut atunci cînd toată lumea se poartă politicos și este de acord asupra principiilor fundamentale. Dar cei care protestează o fac tocmai pentru că nu sînt de acord cu principiile celor împotriva cărora protestează, iar asemenea dezacorduri pot fi pasionate și pline de mînie. Ceea ce trebuie făcut este să păstrăm echilibrul: să apărăm dreptul la exprimare liberă și la întrunire pașnică, menținînd în același timp ordinea publică și înfruntînd încercările de intimidare și violență. Înăbușirea protestului pașnic în numele ordinii publice este o invitație la reprimare, iar a permite protestul violent și necontrolat este o invitație la anarhie.

Nu există o formulă magică pentru menținerea acestui echilibru. În final, totul depinde de măsura în care majoritatea este convinsă să păstreze instituțiile democrației și percepțiile drepturilor individuale. Societățile democratice sînt în stare să reziste la cele mai aprige disensiuni între cetățenii lor - în afară de dezacordul asupra legitimității democrației însăși.

Mass media

A governa înseamnă a comunica. Pe măsură ce societățile moderne devin mai numeroase, iar complexitatea lor crește, comunicația și dezbaterile publice sînt din ce în ce mai mult dominate de mass media: radio, televiziune, ziare, reviste, cărți și chiar bănci electronice de date.

Aceste mijloace de comunicare au un număr de funcții, în parte suprapuse, dar foarte precise. Una dintre acestea este de a informa și edifica. Pentru a fi capabili de a lua hotărîri inteligente privind politica, oamenii au nevoie de informații precise, prompte și obiective. Ei au de asemenea nevoie de cunoașterea a cît mai multe puncte de vedere. Această funcție este importantă mai ales în timpul campaniilor electorale, cînd foarte puțini alegători au ocazia de a discuta direct cu candidații respectivi. Ei trebuie să se bazeze pe informațiile oferite de ziare și stațiile de televiziune pentru definirea problemelor și caracterizarea candidaților, a pozițiilor acestora și a partidelor lor.

O altă funcție a presei este cea de observator atent al activităților guvernului și ale altor instituții puternice ale societății. Urmînd principiile independenței și obiectivității, fie și într-un mod imperfect, presa poate dezvălui adevărul care se ascunde în spatele afirmațiilor făcute de guvern și trage la răspundere oficialitățile pentru acțiunile lor.

Dacă dorește, presa poate participa mai activ la dezbaterile publice. Prin articole de fond și ziaristică de cercetare, ea poate promova politici sau reforme pe care le consideră adecvate. Ea poate de asemenea servi drept mijloc de exprimare al opiniilor unor organizații sau cetățeni, prin publicarea unor scrisori și a unor articole care relevă opinii diferite.

Comentatorii indică încă un rol de importanță crescîndă pe care îl poate juca presa, anume „stabilirea agendei de lucru“. Neputînd comunica absolut toate știrile, presa trebuie să efectueze o selecție. Această selecție influențează părerea publicului privind importanța temelor relatate. Spre deosebire de practicile țărilor în care presa este controlată de stat, în societățile democratice, presa nu poate manipula sau ignora anumite teme conform bunului plac. Concurența, la fel ca și forurile guvernamentale de altfel, sînt libere să atragă atenția asupra propriilor lor liste de probleme importante.

Puțini vor fi cei care vor afirma că presa îndeplinește aceste funcții cu mereu aceeași responsabilitate. Reporterii ziarelor și corespondenții stațiilor de televiziune aspiră la obiectivitate, dar știrile sînt inevitabil filtrate prin părerile și sensibilitățile individuale și cele ale firmelor pentru care ei lucrează. Astfel, știrile pot fi senzaționale, superficiale, indiscrete, inexacte sau incitante. Soluția nu este emiterea unor legi care să definească în vreun mod arbitrar noțiunea de responsabilitate, ci o lărgire a posibilităților de dezbateră publică, așa încît cetățenii să poată discerne mai ușor simburile de adevăr. Oliver Wendell Holmes Jr., un membru distins al Curții Supreme de Justiție a Statelor Unite, spunea în 1919: „Cea mai bună probă pentru adevăr este puterea ideii de a fi acceptată în concurența pieții“.

Democrație și economie

Democrația nu implică aderarea la o anumită doctrină economică. Guvernele democratice au acceptat atît socialiști convinși, cît și adepți ai pieței libere. Desigur, una dintre dezbaterile permanente în societățile democratice privește rolul cel mai potrivit al statului în economie. Trebuie subliniat faptul că adepții democrației consideră în general libertatea economică drept element cheie a oricărei societăți democratice. Dar acest fapt nu a împiedicat economia de a deveni forța principală care a generat divizarea spectrului politic contemporan în tendințe de dreapta și de stînga.

Astfel, social-democrații subliniază necesitatea egalității și a asistenței sociale ca fiind punctul cel mai important al politicii economice pe care o promovează statul. În trecut, acest principiu a rezultat în proprietatea de stat asupra componentelor principale ale economiei naționale, precum telecomunicațiile, transportul și părți ale industriei grele. De asemenea, social-democrații cer statului să asigure asistență medicală, ajutor de șomaj și alte beneficii celor strîmtorați. Spre deosebire de aceștia, partidele de centru și cele conservatoare pun de obicei un mai mare accent pe economia pieții libere, nelimitată de controlul sau intervenția statului, ca fiind mijloacele cele mai eficiente pentru a realiza progresul economic și tehnologic, ca și bunăstarea generală.

De fapt, toți participanții la dezbateră privind economia au păreri comune într-o măsură mai mare decât ar fi dispuși să admită în toiul discuțiilor. Astfel, atât partidele de dreapta, cât și cele de stînga recunosc rolul important pe care îl joacă sindicatele muncitorești libere, independente de stat. Într-o societate liberă, muncitorii au posibilitatea de a înființa sau de a se alătura unor organizații sindicale care să le reprezinte interesele în negocierile lor cu patronii asupra salariilor, asigurărilor medicale și de pensie, condițiilor de lucru și procedurilor legate de proteste și reclamații.

În prezent, nici una dintre țările democratice nu are un sistem economic care să fie exclusiv în posesia statului sau complet lipsit de regulamente statale. Toate reprezintă un amalgam de întreprinderi particulare și supraveghere din partea statului. Toate se bazează cu precădere pe funcționarea pieței libere, unde prețurile nu sînt stabilite de stat, ci prin hotărîrea liberă și interrelația zilnică a mii de consumatori și producători.

Partidele politice de stînga, care în general au o orientare social-democrată, recunosc că piața liberă, care funcționează conform principiilor cererii și ofertei, este principala forță motrice a dezvoltării și prosperității. La fel, partidele de centru-dreapta, cu toate că se împotrivesc în general intervențiilor din partea statului sau proprietății de stat asupra mijloacelor de producție, acceptă ca statul să preia răspunderea anumitor aspecte ale economiei: ajutor de șomaj, asistență medicală și alte beneficii pe care le aduce cu sine statul social modern. De asemenea, ele sînt de acord cu folosirea unor măsuri fiscale pentru încurajarea dezvoltării economice. Astfel, societățile democratice moderne, care se deosebesc între ele prin detalii, au în comun trăsături de bază.

În ultimii ani, năruirea în multe părți ale lumii a unor sisteme economice cu planificare centralizată a conferit o pondere și mai mare rolului critic al piețelor libere. În domeniul economic, la fel ca în cel politic, elementul principal pare a rămîne libertatea. Morris Abram, ambasador al Statelor Unite pe lângă Comisia pentru drepturile omului a Organizației Națiunilor Unite, spunea: „Poate că libertatea în sine nu garantează succesul economic. În schimb, represiunea garantează cu siguranță dezastrul economic“. În cazurile rare în care regimurile autoritare au făcut salturi economice importante, ele au reușit să facă acest lucru acordînd domeniului economic libertatea pe care nu o acordau poporului. În plus,

asemenea succese nu au întărit poziția acestor regimuri, ci au condus, precum în cazul Chile și Taiwan, la revendicări din partea poporului, care dorea să aibă în domeniul politic aceeași libertate de care se bucura în domeniul economic.

În societățile democratice, dezbaterile privind economia vor continua cu aceeași vehemență ca în trecut. Subiectul acestor dezbateri nu este alternativa economiei de stat centralizate, ci asigurarea beneficiilor pe care le aduce piața liberă pentru toți, într-o lume în care interdependența economică se intensifică.

Voci

Democrațiile pornesc de la un număr de premise privind natura umană. Una dintre acestea este că, atunci când li se oferă posibilitatea, oamenii sînt capabili de a se autoguverna în mod liber și echitabil. O alta este că fiecare societate conține o mare diversitate de interese și de indivizi care merită să fie ascultați și ale căror păreri merită respectate. Rezultatul este un adevăr valabil pentru toate societățile democratice, anume că ele sînt gălăgioase.

Președintele George Bush a numit la un moment dat numărul mare și diversitatea organizațiilor voluntare din Statele Unite „mii de puncte de lumină”. Aceeași metaforă poate fi folosită pentru a descrie diversitatea sau pluralismul oricărei alte societăți democratice. Printre vocile democrației se numără și cea a guvernului, cele ale suporterilor săi și ale opoziției, desigur. Acestora li se adaugă vocile sindicatelor muncitorești, ale organizațiilor ce reprezintă interesele unor grupuri, ale asociațiilor din diferite comunități, ale conducătorilor religioși, ale scriitorilor, întreprinderilor mici și ale marilor corporații, ale bisericilor și școlilor.

Toate aceste grupări sînt libere să-și facă auzite vocile și să participe la procesul democratic, pe plan local sau național. Astfel, dezbaterea democratică funcționează ca filtru pentru diferitele opinii și idei în drumul lor către transformarea în acțiuni sau hotărîri politice.

Fostul președinte Jimmy Carter spunea: „Democrația este la fel ca viața însăși - mereu în schimbare, de o diversitate infinită, uneori turbulentă și de o valoare cu atît mai mare cu cît a înfruntat mai multe greutăți”.

Democrația în sine nu garantează nimic.

Ea oferă în schimb posibilitatea succesului, dar și riscul eșecului. În definiția răsunătoare și iscusită a lui Thomas Jefferson, promisiunea democrației este „viață, libertate și căutarea fericirii”.

Democrația este deci atât o promisiune cât și o solicitare. Ea este promisiunea că oamenii liberi, cooperînd, se pot autoguverna într-un mod care va satisface aspirațiile lor la libertate personală, șanse economice și dreptate socială. Ea este în același timp o solicitare pentru că succesul democrației depinde de cetățenii societății respective și de nimeni altcineva.

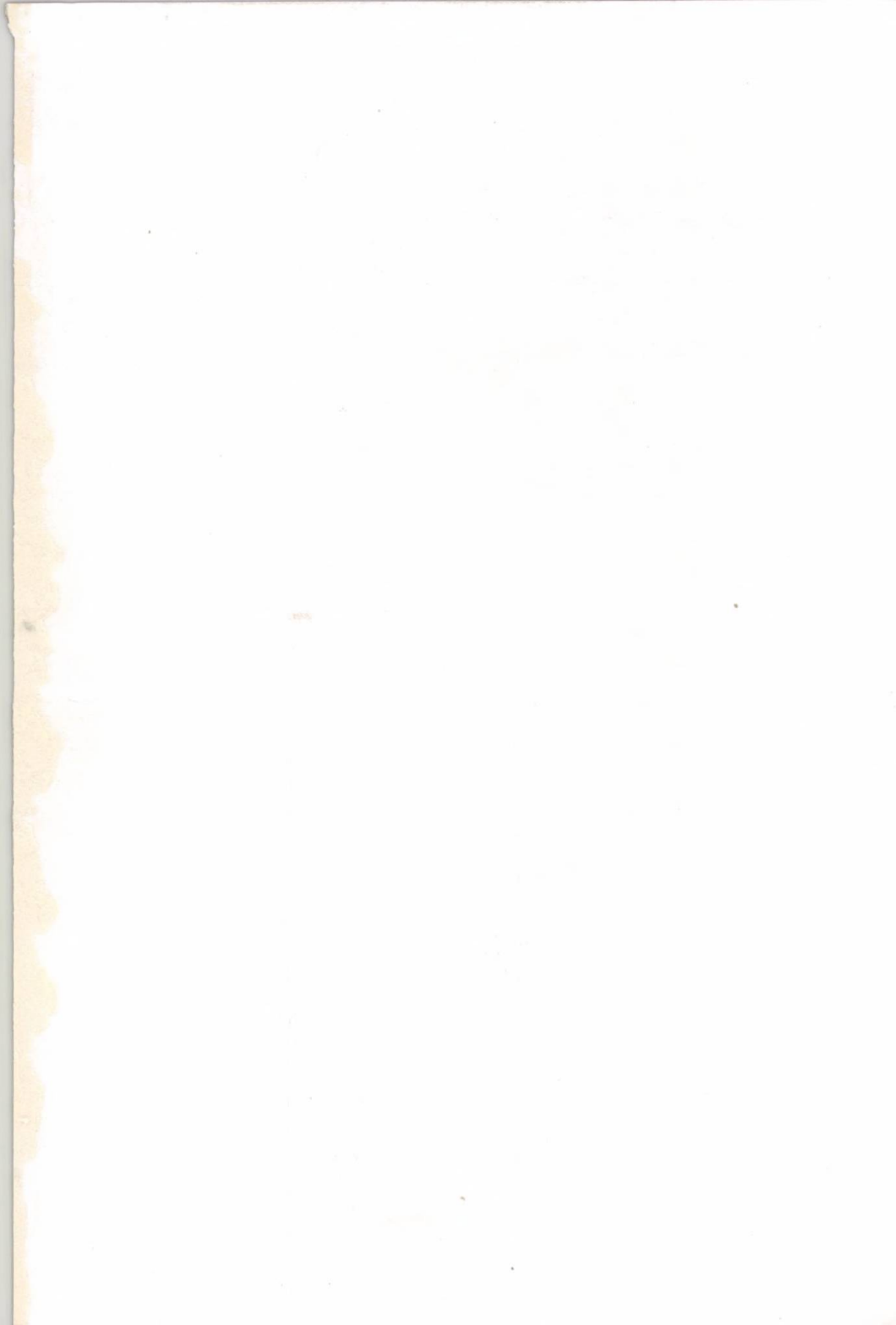
Guvernarea poporului de către popor înseamnă că cetățenii unei societăți democratice beneficiază împreună de avantajele ei și poartă cu toții poverile acesteia. Acceptînd atribuția autoguvernării, generația prezentă caută să păstreze pentru generația următoare moștenirea, cu greu cîștigată, a libertății personale, a respectării drepturilor omului și a domniei legii. În fiecare societate, fiecare generație trebuie să depună din nou munca de întreținere a democrației - folosind principiile trecutului și adaptîndu-le la practicile prezentului și la o societate aflată mereu în schimbare.

Josef Brodsky, poet de origine rusă și laureat al Premiului Nobel, scria: „Atunci cînd un om liber greșeste, el nu învinuiește pe altcineva.” Acest adevăr este valabil pentru cetățenii societății democratice, care trebuie să-și asume răspunderea pentru soarta societății în care au hotărît ei înșiși să trăiască.

Tehnoredactare computerizată: Niculae Gabriel
Culegere și corectură: Kacsó Judit-Andrea

Liga Pro Europa

Tipar executat la S.C. Lyra S.R.L. Tirgu-Mures
1995

Article II

[illegible]

And that old woman, who lives in the garden, says, that she has seen a white bird, like a dove, flying over the garden, and that she has seen a white bird, like a dove, flying over the garden, and that she has seen a white bird, like a dove, flying over the garden.

[illegible]

The days of my attendance at the University of Chicago, and the Program which they shall give the 1900-1901, will be the same throughout the entire winter.

It is the same way, with the three stages, or stages of the process, that at the time of the suspension, the determination, and the grant of the Office of Personnel under the same process, to say the least, they are not and should not have been intended to the age of thirty-five years, another function of the process, under the same process.

In case of the removal of the President from office, by the death, resignation or disability it devolves on the Vice President and the Speaker of the House shall declare on the Vice President and the majority of the members of the House that he is President. Should the President and Vice President die during a term of office, then the Speaker of the House and a majority of the House shall elect a President and a Vice President.

The President should not expect there to be any change in his position, which should neither be revised nor modified during the period for which he shall have been elected and he should not require another election. There are no other fundamental principles of the United States or any of the States.

"Before he enters on the discharge of the office he shall take the following solemn affirmation: 'I will faithfully execute the office of Governor of the State without regard to any party or interest; I will support the Constitution of the United States.'

[illegible][illegible]

The President who has been so full of us at various times, has very kindly done the best of the school by putting it together, which will serve as the end of the year's work.

Section 8. The chief function is to give to the language of the United States the character of the language of the United States, and to make it the chief source of information and instruction in the language of the United States, and to make it the chief source of information and instruction in the language of the United States.

My dear friend, I have been thinking of you very much lately, and wondering how you are getting on. I hope you are well and happy. I am still in the same old place, but I am feeling better than I was some time back. I am still working hard, but I am enjoying it more now than ever before. I am still your devoted friend, as always.

[illegible]

Guide III

Letter - I have been glad to hear that you are in England, but not in such a good town as the King of my heart
was when we started. I hope that you are in a good town, but I do not know. I am very glad to hear that you
are in a good town, but I do not know. I am very glad to hear that you are in a good town, but I do not know.

[illegible]

I had been offering to give the book to the Trustees and thought now that I might as well send it to them, as I suppose I should have done long ago. I will let the Trustees take the matter, as I suppose I should have expected them to do so. I am sure that the Trustees will be very kind to me.

The Party feel there is no reason to believe that the Party is in a position to be able to do so, and that the Party is in a position to be able to do so.

[illegible]